

Tuông thánh tre Vitô tr ao...
theo tích trong sách hành
thánh cha Paul Guérin,...

Thi, Thomas. Auteur du texte. *Tuông thánh tre* Vitô tr ao... theo tích trong sách hành thánh cha Paul Guérin,... 1925.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

[CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter utilisation.commerciale@bnf.fr.

80
INDO-CHINOIS

253

TUÔNG

THÀNH TRÈ VITÔ

TƯ ĐẠO

—o—

DEPOT LEGAL
INDOCHINE

Nº 4328

Linh mục THOMAS THI đã dọn
THEO TÍCH TRONG SÁCH HẠNH THÁNH

Cha PAUL GUÉRIN

prêtre de l'Immaculée-Conception de St Dizier
đã chép

in lần thứ hai, có thêm đủ đều

Imprimerie de Quinhon
Quinhon (Annam)

✻ 1925 ✻

Nom d'auteur trad. de P. Guérin

Titre de l'ouvrage *Quang Thánh tử Vito*
tử đạo (le jeune saint Vito, un
martyr) théâtre

Mission catholique

Qui-nhơn
1929

TUÔNG
THÀNH TRÈ VITÔ
TƯ ĐẠO

Linh mục THOMAS THI đã dọn

THEO TÍCH TRONG SÁCH HẠNH THÁNH

Cha PAUL GUÉRIN

prêtre de l'Immaculée-Conception de St Dizier

đã chép

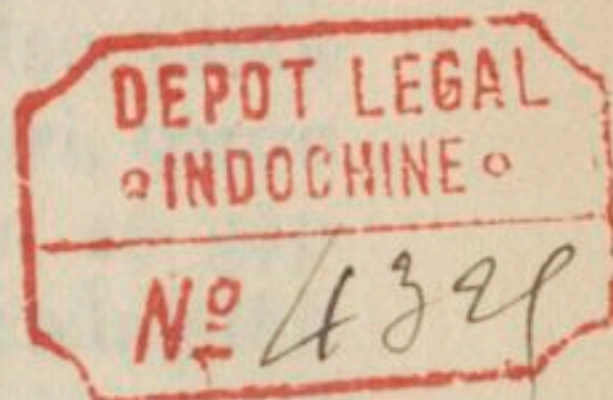
in lần thứ hai, có thêm đủ đều

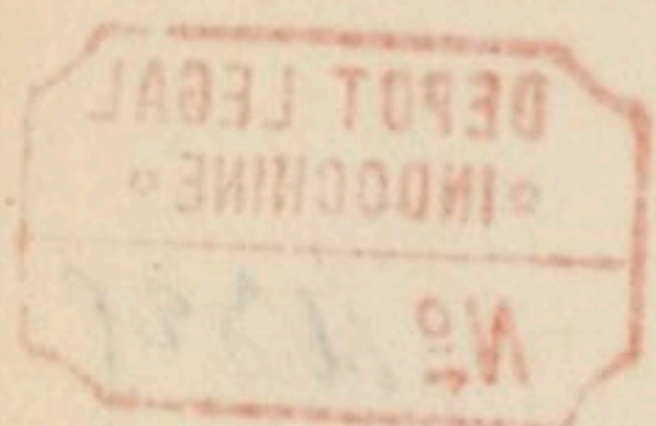
Imprimerie de Quinhon

Quinhon (Annam)

✻ 1925 ✻

8 Ind. Ch.
253

TU BAO

Linh mục Thomas Thi đã đon

Theo tích trong sách Hạch Thuyền

Chia Paul Guérin

IMPRIMATUR. Prétre de l'Imprimerie de la Mission de St Dié

+ D. GRANGEON

Vic. Ap.

Làng-sông, 15 Novembre 1925.

Imprimerie de Quinhon
Quinhon (Annam)

+ 1925 +

Trọng kính

Nay tôi in tuồng này lại dâng cho anh em coi, chẳng phải là nói nhiều lẽ cao sâu mới lạ, song một sự là, bởi Đức Cha ban phép, nhắc lại một hạnh thánh trẻ Rôma mạnh mẽ xưng đạo Chúa trước triều đình năm 303 sau Chúa ra đời, trước làm gương cho mọi người đặng theo, dầu có gặp lúc khốn khó thì cũng sẵn lòng thà chết chẳng thà bỏ đạo ngay Thiên Chúa, sau cho người ngoại giáo thấy thấy, đều rõ mà ra khỏi chốn tối tăm, đặng tìm sự sáng láng là nước Chúa cả trên trời, thì mới trông phần rồi mà chớ.

Sau hết cũng có ý xin anh em phụ giúp làm thêm nhà thờ Gia-định rộng hơn cho đủ chỗ.

Như anh em vui lòng thì cũng diễn tuồng này nhiều lần cho đủ việc hao tốn, nhờ ơn Chúa thương xót có lẽ dư mà sửa nhà thờ rộng lớn hơn như ý bồn đạo cầu ước.

Tôi tài mọn sức yếu, xin quý hữu rộng lòng thương xót, chớ xem sao lời quê ý cạn một gia tâm nghĩ cho thâm trầm, hầu ích lợi cho linh hồn nhiều ít gọi là, và nguyện xin cho tôi lo cho thành việc.

Có lẽ qua tháng Janvier 1926 sẽ diễn tuồng, như tính liệu các việc yên bài ngày nào sẽ diễn tuồng, thì rao cho anh em biết trước.

Le 1 Novembre 1925

THOMAS THI.

Linh mục họ Gia-định.

Trong kinh

Này tôi là tuồng này lại đây cho anh em coi,
đồng phải là nơi nhiều là cao sản mới là, song
một sự là, bởi Đức Chúa ban phép, nhắc lại một
quần chúng từ Rôma muốn về xưng đạo Chúa
trước tiên định năm 303 sau Chúa ra đời, trước
xin gương cho mọi người đứng theo, đây có gặp
đó không khó thì cũng sẵn lòng thì chết chẳng ngại
có đạo ngay Thiên Chúa, sau cho người ngoại
đạo thấy thấy, đến rồi mà ta khỏi chốn rồi làm,
lặng tìm sự sáng láng là nước Chúa cả trên trời,
thì mới trong phần rồi mà chờ.

Sau đó cũng có ý xin anh em phụ giúp làm
thêm nhà thờ Gia-đinh rộng hơn cho đủ chỗ.
Như anh em vui lòng thì sáng diễn tuồng này
chiến lần cho đủ nước (thời) này, nhờ ơn Chúa
thương xót có lẽ dư mà anh nhà thờ rộng hơn
như như ý hồn đạo cứu nước.

Tôi là phận nhỏ yếu, khi đi đến rộng lòng
thương xót, chờ xem sao lời quá ý cần một gia
lâm nghĩ cho thân thân, hẳn ích lợi cho linh hồn
nhiều là gọi là, và nguyện xin cho tôi là cho thành
việc.

Có lẽ qua tháng Janvier 1926 sẽ diễn tuồng,
như tình hiện các việc, và bài ngày nào sẽ diễn
tuồng, thì tạo cho anh em biết trước.

Vic 1 November 1925

Thomas THI.

Ánh mặt họ Gia-đinh.

Tuồng thánh trẻ Vitô.

Bài chào trước hết.

—o—

MỘT ĐỨA NHỎ.

Kính chào anh chị cô bác tới đây. Chúng tôi hiệp vầy mừng ngày xuân nhứt.

Xin ơn Thiên Chúa xuống phước cho ta thấy hết các nhà đặng bình an cả, hết lòng thờ Chúa giữ đạo cho bền, rét đêm cũng sương dãi ngày cũng vui, anh em ai nấy lớn nhỏ phải suy Minh tâm có chữ lời thật hân hoi « Thuận thiên giả tồn nghịch thiên giả vong » thuận trời thì xong đời đời hưởng phước, nghịch thiên vô phước hoả ngục chẳng cùng, lời này phán chung đạo ngoại ai nấy mắt tai nghe thấy chớ khá ơ hờ, lòng dạ lửng lơ ngày sau mang khổn, đời này là chốn lành dữ ở chung, đời sau chẳng còn ở cùng nhau nữa, bấy lời chút chút ta hãy ghi tâm, cô bác tình thâm ngâm nga qua vậy, vui lòng giữ lấy sẽ đặng ích nhiều, thôi thôi bấy nhiêu nhớ cầu cho em út với.

Nhiều người đã tới đô hội chỗ này, giảng tích lại đây ông Vitô thánh. Rôma là chánh gốc xứ của người, con trẻ tốt tươi đặng 12 tuổi, hết lòng thờ Chúa ra chịu tử hình, vốn có một mình là con quan lão, đặng chức tử đạo, danh đồn bốn biển,

ngày nay cha khiến giảng tích lại đây, đạo ngoại
xứ này, xem nghe cho biết, hầu rõ những việc đạo
chánh đạo tà, đạo mị tà ma ai ai xin bỏ. — Hầu
sau một chỗ, tôi Chúa gặp nhau. — Cọng hiệp mộ
nhà, thiên đàng hưởng phước.

(Bài đầu)

—o—

Kính chào anh chị có bác tôi đây. Chúng tôi
hiệp vậy nhạp ngày xuân này.
Xin ơn Thiên Chúa xuống phước cho ta thấy
bất các nhà đạo bình an cả, hết lòng thờ Chúa
giữ đạo cho bền, rết đêm cũng xuống đời này
cũng vậy, anh em ai này lớn nhỏ phải suy nghĩ
tâm có chữ lời thật hẳn nói « Thiên thiên giữ tôn
nguyên thiên giữ vọng » thuận trời thì xong đời đời
trường phước, nguyên thiên vô phước hoặc ngược
chẳng công, lời này phân chúng đạo ngoại ai này
mắt tai nghe thấy chữ khó ở đó, lòng dạ luyến
ngày sau may mắn, khổ, đời này là chốn tạm ở
chúng, đời sau chẳng còn ở cùng nhau nữa, hãy
lời chữ chết ta hãy ghi tâm, có bác tính tâm
sợm nạn qua vậy, vui lòng giữ lấy sẽ được ích
chính, thời thời này nhiều nhờ cầu cho em tôi với.
Nhiều người đã lời đó hội chỗ này, giảng tích
lại đây ông Vito thành. Rôma là chánh gốc xứ của
người con trẻ lời trước 12 tuổi, hết lòng thờ
Chúa ta chịu tử hình, vốn có một mình là con
quan lão, đang chờ tử đạo, danh đồn bốn tiếng.

Thứ thứ I.

(Trong phòng quan lão Hyla)

HỒI THỨ NHỨT.

(*Hyla muốn rước thầy về nhà dạy Vitô*)
Vai tuồng : *Hyla và tiểu hầu, kẻ Crescenxia và Vitô.*

HYLA.

Gẫm đến nước nhà rày dặng an nhàn, phú túc, lão nay thoả dạ biết bao. Trong trào, trên thì quan trấn cầm quờn vô trị, dưới lão lo gìn giữ cơ đồ. Việc quốc chánh trọn bề trung nghĩa, chốn gia đình đầu đó vẹn toàn. Tuy sớm chích bận lễ đôi, song còn chút trẻ, cũng nguôi cơn phiền muộn. Nay nó đã mười hai tuổi, sức đủ lo nấu sủ xôi kinh, vậy lão tính rước thầy hầu dạy dỗ con thơ yên dẫu. Ớ Crescenxia !

CRESCENXIA.

Dạ.

HYLA.

Bà vú hãy vào hậu đường kêu Vitô ra trước đây ta bảo.

CRESCENXIA.

Dạ. (*Crescenxia vô rồi ra với Vitô*).

VITÔ. (*dừng chào cha*)

Thưa cha ! cha kêu con dạy việc chi ?

HYLA.

Vitô ! con hãy ngồi. (*Vitô ngồi*)

Bấy lâu cha hằng trông con khôn lớn. Cha thì càng ngày càng già yếu ; phần việc triều đình một mình gánh vác, còn điền viên, gia sản, tóm một tay. Mai sau cha có trăm tuổi, biết lấy ai lo lắng cửa nhà và phụng tự các vị bụt thần trong nước.

VITÔ.

Vậy cha tính lẽ nào ?

HYLA.

Cha tính rước thầy đến nhà cho con lo bề học tập, dặng sau lập công nghiệp với đời và noi theo dòng dõi tổ tiên mà giúp nước trị nhà bền vững. Ở Vitô ! con có chịu chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha ! cha định thế nào thì con cũng chịu.

HYLA.

Crescenxia !

CRESCENXIA.

Dạ !

HYLA.

Bà vú biết trong xứ này có thầy nào thông thái dặng dạy con ta chẳng ?

CRESCENXIA.

Bẩm lệnh ông lớn ! thiếu chi thầy lão thông kinh sử ; kẻ thì tài ba lợi lạt, người lại văn võ siêu quần, song e một đều là ít người tánh tình chơn chất, sợ làm gương xấu mà hại đến cậu ngày sau.

HYLA.

Bây giờ biết tính làm sao ?

CRESCENXIA.

Bầm lĩnh ông lớn ! bạc thì nhiều còn vàng thì kém. Muốn tìm của báu thì phải gắng công. Vậy nếu ông lớn có phú việc này cho tôi, thì tôi sẽ ra sức mà làm theo cho đẹp lòng ông lớn và cậu tôi đăng rạng danh bốn biển ngày sau.

HYLA.

Bà cũng rõ, can chi ta phải nói. Bấy lâu nay ta có việc chi trong gia thất thì thấy đều sở cậy có một mình bà. Vậy bà cứ thi hành.

CRESCENXIA.

Vì ông lớn đoái đến tôi là phận hèn phụ nữ, tôi quyết chí tìm thầy thông thái và hiền đức mà dạy dỗ cậu tôi.

HYLA.

Song có một điều này, ta nói thật cho mà biết. Khi đại Hoàng đế Rôma giao xứ Xicilia này cho quan Tổng-trấn cai trị thì muôn dân đều đăng an cư lạc nghiệp. Không biết làm sao, mấy năm nay có một đạo DATÔ gốc tích ở đâu chẳng rõ đem truyền cho bá tánh, nên làm cho cả và dân thấy đều đồ khổ. Nó lại khinh thị Quan trấn cùng cả và trào vắn võ bá quan, chê ta là kẻ thờ ma lạy quỷ.

Ta nói thật, ta muốn trừ loài ấy đi cho tuyệt.

CRESCENXIA.

Xin ông bớt cơn thịnh nộ !

HYLA.

Ồ Crescenxia !

CRESCENXIA.

Dạ.

HYLA.

Bà vú hãy rán mà kiếm cho được thầy trí huệ thông minh cùng lễ nghi gồm đủ, song ta nói thật, dầu thầy có văn võ lâu thông đi nữa, mà nếu có đạo DATÔ, khi lọt vào nhà này, thì ắt dầu rơi xuống đất, không trông gì dạy dỗ con ta. Thôi đi đi !....

CRESCENXIA.

Dạ, bẩm ông lớn tôi đi. (*Day lại nói với Vitô*)
Xin cậu ở nhà bằng an, ít bữa tôi sẽ về.

VITÔ.

Vú đi rồi về cho sớm để tôi đợi, nghe vú !

(*Hyla, Vitô bước vô trong*).

—O—

HỒI THỨ HAI.

(*Crescenxia, toan rước thầy có đạo*),

(*Một mình Crescenxia*)

CRESCENXIA.

Tội nghiệp con trẻ Vitô này ! Mẹ chết sớm để một mình mồ côi cui cút. Quan lão Hyla thấy vậy nên chọn tôi làm vú nuôi người. Từ thuở còn thơ, đến nay người đã khôn lớn, người triu mến tôi chẳng khác ruột rà, nên quan lão càng ngày càng thêm hậu đãi tôi lắm. Ông là bá hộ, song tiếc thay ! quan lão khâm sùng bực thần ma quỷ, còn tôi nhờ ơn Chúa, tôi đã chịu phép rửa tội rồi.

Thấy con của quan lão bồn tánh tự nhiên, thơ ngây, chơn thật thì tôi bắt cảm thương.

Nay sẵn dịp, tôi muốn tìm thầy có đạo mà dạy trẻ này. Biết ai bây giờ. (*Đề tay lên trán và suy nghĩ một chút*)

À phải ! có ông Modestô là người ngoan đạo lắm, hơn đức hấn hòi, nếu tôi tỏ thật sự này cùng người, chắc là người sẽ tận tình vì Chúa chẳng sai.

Trước sáng danh Cha cả, sau trông cậy cứu một linh hồn khỏi làm tôi ma quỷ ! Cầu xin Chúa mở lòng cho con trẻ Vitô này, sau trở lại đạo Chúa tôi, dầu bị tử hình thì tôi cũng sẽ sẵn lòng chịu nữa.

(SẬP MÀN)

— 0 —

Thứ thứ hai.

Crescenxia rước Môdestô về nhà Hyla.

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

Hyla — Vitô — Crescenxia — Môdestô.

và hai tiểu hầu.

HYLA.

Đã mấy ngày thẳng thét mà chẳng thấy Crescenxia về. Âu là người đã đi phương xa mà tìm thầy thông thái, nên khiến lòng lão mong mỏi trông chờ.

Lạ này! mà sao nghe dường có tiếng người đi ngoài ngõ...

(Môdestô và Crescenxia vô)

HYLA.

Uả bà Crescenxia mới về!

Thầy đây phải không Crescenxia?

Crescenxia.

Dạ bẩm ông lớn phải.

HYLA. (nói với Môdestô.)

Chào thầy! mời thầy ngồi! *(nói với Crescenxia)* Crescenxia! bà hãy kêu Vitô ra mừng thầy.

CRESCENXIA.

Dạ, *(đi vô rồi ra với Vitô)*

HYLA.

Vitô ! thầy con đó con ! hãy chào thầy.

VITÔ.

Trình thầy mới đến.

MODESTÔ.

Bầm lĩnh quan lớn ! quan lớn chẳng nề đường sá xa xuôi mà cho kẻ rước tôi là người trí siêng tài sơ, đăng truyền giáo hoá cho con quan lớn. Tôi hết lòng cảm ơn quan lớn.

HYLA.

Cảm ơn thầy có lòng thương đoái đến con tôi. Vậy xin thầy đừng ngại. Như nó có làm lỗi đều chi, tôi khuyên thầy chẳng nên dung thứ nó. (*dạy lại nói với Vitô*) Vitô ! Cha mắc lo việc nước, chẳng rảnh rang mà dạy dỗ con, nay có thầy hiền đức, con khá vâng lời người khuyên bảo, đừng thê như cha. (*Nói với Modestô*) Đây sẵn có bút nghiên, xin thầy hãy khởi bài mà dạy trẻ, tôi bận việc nên phải vắng mặt một ít lâu. Crescenxia !

CRESCENXIA.

Dạ.

HYLA.

Bà hãy sắm hành lý cho sẵn sàng, đừng ta có đi viếng điền viên cho sớm.

CRESCENXIA.

Dạ. (*Ông Hyla, Crescenxia và hai tiểu hầu đi vô*)

HỒI THỨ HAI.

(*Modestô dạy lễ đạo cho Vitô*)

(*Vai tuồng : Modestô, Vitô.*)

VITÔ.

Thưa thầy ! cha tôi gởi gắm tôi cho thầy, xin thầy thương xót. Tôi dốt nát, chẳng hiểu điều chi nhờ ơn thầy chỉ vẽ.

MODESTÔ.

Thầy thấy em tuổi còn thơ bé mà tỏ lòng vâng giữ lời cha, nên thầy lấy làm có phước mà đặt học trò như thế. Vậy thầy sẽ tận tình cùng em, em chớ khá nghi ngờ, điều nào em không hiểu thì phải hỏi thầy, thầy sẽ cắt nghĩa tỏ tường, minh bạch. Thầy có ý xem cách cư xử của linh quan lớn ở với em và lại với thầy, thì thầy rõ biết em là con nhà gia giáo. Thậm phải ! tiên học lễ, hậu học văn. Trước là học cho biết tam cương, ngũ thường, sau mới tường văn chương thi phú.

VITÔ.

Thưa thầy ! tam cương là đi gì ?

MODESTÔ.

Tam cương là : « Quân vi thần cương, phụ vi tử cương và phu vi thê cương.

Cương thứ nhất chỉ bổn phận vua ở với quan dân và quan dân đối cùng vua chúa.

Ngoài thì nhờ vua lập thành trì ; đặt điều binh ính để gìn giữ biên cương, chẳng cho kẻ nghịch thù xâm lấn. Trong thì định lễ luật mà sửa trị tội loạn, ngăn ngừa trộm cướp, làm cho nước nhà được thái bình, muôn dân yên ổn.

Con đói khát, vua giúp dân cho nó ấm ; lúc
nghèo, chúa đỡ đỡ khỏi lâm nguy.

VITÔ.

Thưa thầy ! nếu vậy thì vua thương con dân
nhiều quá.

MODESTÔ.

Phải đó chúc ! vì vậy ta phải cảm tạ những kẻ
cầm quyền bỉnh chánh trong dân và phải tận
trung báo quốc mà tỏ lòng yêu mến quê hương.
Song có một Đấng hằng thương ta hơn vua quan
thế gian, cùng hơn cha mẹ thương con mình nữa.

VITÔ.

Thưa thầy ! Đấng ấy là ai ?

MODESTÔ.

Đấng ấy là Đức Chúa Trời, là Đấng tạo hoá
càn khôn, dựng nên trời đất, nhơn vật.

VITÔ.

Thưa thầy ! lâu nay em tưởng trời đất bởi tự
nhiên mà có.

MODESTÔ.

Em tưởng vậy thì lấy làm sai lầm. « Vật hữu
bồn mạt, sự hữu chung thủy » là vật gì cũng có gốc
ngọn, sự gì cũng có đầu đuôi sau trước.

Bốn phương thế giới này, nào núi non sông
biển minh mông, gò nong chập chồng, đồng điền
giăng bủa ; đại mộc ở chốn sơn lâm : hoa quả nơi
miền trồng tía. Thú vật ở đây khắp mọi nơi ; biển
sông thì tinh rờng tôm cá vân vân. Có Đấng dựng
nên không lẽ không ?

VITÔ.

Thưa thầy! thầy nói rất nên nhẫm lý, son sao gọi Đấng ấy là Chúa Trời?

MODESTÔ.

Giả như đấng làm vua thì có quyền cai trị nước mình làm cho thiên hạ phục tùng, quai dân chịu lụy. Gọi Đấng tạo hoá là Đ C T. nghĩa là vua cả quản trị các nước thế gian, vì muôn loài muôn vật đều thuộc về một mình Người dựng nên cho có, thì chẳng phải lẽ lắm sao? Cho nên Đ C T cầm quờn sanh tử mọi người và thưởng phạt vô tư.

VITÔ.

Thưa thầy! Em nghe cha em nói nhiều quân trộm cướp sát nhơn trong xứ này, mà sao em chẳng thấy Đ C T. phạt nó?

MODESTÔ.

Đ C T. là đấng hay nhụ nhục vô cùng. Dầu em thấy kẻ lành bị tai bay hoạ gởi, cùng kẻ dữ đặng phú quới giàu sang, thì em đừng lấy làm lạ. Vì chưng thiện ác đảu chung khả báo, cao phi viễn tẩu giả nan đào: là lành dữ rày chưa trả, đến khi chết rồi thì có trả, dầu cao bay xa chạy thể nào thì không phương trốn đặng.

VITÔ.

Thưa thầy! Đ C T, nếu chẳng thưởng phạt ở đời này, chớ thưởng phạt ở đâu.?

MODESTÔ.

Đ C T. thưởng kẻ lành đời đời trên nước thiên đàng, và phạt kẻ dữ kiếp kiếp trong hoả ngục.

VITÔ.

Thưa thầy ! làm sao biết có thiên đàng ?

MODESTÔ.

Kìa em coi ! thế gian này là chốn cách đây, đây các đều tai nạn hiểm nguy, đủ các giống ốm đau bệnh hoạn ; là nơi kẻ lành và kẻ dữ ở chung lộn với nhau, mà Đ C T. còn dựng nên : nào phong cảnh tốt tươi, kim ngọc, trân châu cho ta xem đẹp mắt ; nào hoa quả cùng lương thực ngọt ngào cho ta nếm toại lòng, nào giống chim trời khúc lãnh lót trên nhành cho ta nghe phỉ chí. Phương chi kẻ lành là tôi ngay con thảo cùng Chúa mà Đ C T. chẳng dựng cho có thiên đàng sao ? là chốn thanh nhàn từ toại, là cõi thọ trường sanh, phước lộc vô ngần ; tai nghe những tiếng đờn hát thanh tao, của các thánh thiên thần hoà nhịp mà tán tạ ngợi khen lòng lành Đ C T.

VITÔ.

Thưa thầy ! Đ C T. thật hơn từ và tốt quá chừng, thầy ôi ! làm sao cho em đăng lên nước thiên đàng với !

MODESTÔ.

Em ôi ! hãy cảm tạ đội ơn Đ C T. vì mới mở lòng cho em ước ao tìm người đó, có một điều là phải giữ đạo thánh người, song trước hết phải chịu phép rửa tội bởi tay thầy cả, hầu đăng chức làm con Chúa đã. Em phải biết, lúc này là lúc đạo thánh Đ C T. đang bị bắt bớ. Hoàng đế đã truyền lệnh xử tử những kẻ theo đạo Chúa ở trong thành

Vì vậy cha thầy cùng bốn đạo đều ẩn trú trong rừng hết.

Sự em ước ao ấy là đều phước thật, song hãy bền lòng kêu xin cùng Chúa, thì Chúa rất nhơn từ sẽ định liệu cho em, một ngày kia trở lại cùng Chúa chẳng sai.

Thầy để em ở lặng một mình mà suy các lời thầy, hầu thêm lòng kính mến Chúa. Tuy luật nước rất nhứt nhiệm, song Hoàng thiên bất phụ hảo tâm nhơn.

(*Modesto ra*)

—O—

HỒI THỨ BA.

(*Vitô suy lễ đạo rồi trốn.*)

(*Một mình Vitô.*)

VITÔ. (*đi qua lại*)

Suy những lời chơn thật của thầy tôi nói, thì tôi bắt động lòng mà thương mến Chúa tôi : Lạy Chúa ! là Đấng chí tôn vô đối ! tôi biết Chúa đã trở rồi ! Chớ chi tôi dặng phước sanh ra trong nhà người có đạo. Bây giờ lòng tôi nóng nảy muốn chịu phép Rửa tội tức thì. Song lúc này cha thầy đều ở trong rừng hết. Lạy Chúa ! xin Chúa chỉ dẫn cho tôi phải làm đi gì ? (*Suy nghĩ lâu...*)

Ngồi một chút.

Phải rồi ! tôi quyết trốn vô rừng ! Sẵn dịp cha tôi đi viếng ruộng ngoài thành tưởng cũng một đôi ngày, còn vú tôi mắc lo việc nhà bếp chẳng rảnh tay. Tôi chẳng trốn, còn đợi chừng nào ?

Đứng dậy.

(Quì gối xuống giữa mặt lên trời.) Lạy Chúa ! tôi nay quyết lòng tìm Chúa, xin Chúa nhơn từ giúp sức cho tôi ! Chúa là Đấng phép tắc vô cùng, xin cứu chữa tôi cho khỏi tay thú dữ. Xin Chúa cho tôi dặng chịu phép Rửa tội, sau dầu có sự gì tôi sẽ cam lòng chịu vì Chúa.

(SẬP MÀN)

Thứ thứ ba.

(Vitô tìm thầy cả dạng học đạo.)

CÓ BÀI HÁT.

HỒI THỨ NHỨT.

VITÔ.

(*Vitô hát trong rừng một mình.*)

(Bài hát. Theo giọng Cantique : le temps parlout est sombre, trang 151.)

Mây kéo mịt mù đã tối trời, chẳng thấy sao sáng chói ở trên mây, kìa đêm nay con lo buồn chẳng biết cậy ai cứu giúp cho con vững bền thật khốn ! thật khốn thay ! này đêm rất nên là tối, lạy Chúa tôi, này Chúa tôi, nguyện xin cậy trông Chúa chẳng khuây, lòng khấn xin gìn giữ con, bình an qua khỏi đêm này. — Rày con dám xin Chúa ban ơn, hầu con bền vững chẳng nao, trông ơn Chúa cả thương con cùng giúp con thắng mưu quỷ ma nghịch thù, đời nay mến thương Chúa tôi trọn đời, sau cõi trời nghỉ an hưởng thiên đàng.

VITÔ.

Thor thần trong đám rừng này đã trọn hai ngày, Chúa ôi ! biết bao giờ cho tôi tìm dạng cha thầy. Phần đường sá gập ghềnh gay trở, phần sức tôi yếu đuối, biết tôi có đi đến cùng chẳng ? Ở cha rất yêu dấu ôi ! âu là cha tôi lúc này tìm kiếm con hết sức. Cha ôi ! ví bằng cha biết con ở đây thì cha đau lòng xót dạ là thế nào ! Con đói khát,

lạnh lẽo, song con vui lòng vì Đấng Chí tôn. Lạy Chúa ! trời đã tối, tiếng gầm hét thú dữ trong rừng làm cho tôi sợ hãi quá ! xin Chúa gìn giữ tôi ; tôi nằm dựa gốc cây này mà ngủ, chờ trời rạng sáng thì mới dám đi.

(*Vitô ngủ.*)

—O—

HỒI THỨ HAI.

(Trong rừng)

Vai tuồng : Vitô, và Thầy cả đi thăm bốn đạo với học trò mới về.

(*Thầy cả và một đứa học trò cầm lồng đèn*)

HỌC TRÒ.

Xin Cha đi bên này. Trời mưa mới tạnh, đường thật trơn trượt khó đi. Hầm hố đầy đầy, vực sâu thăm thẳm. Con sợ quá cha ôi ! xin cha coi chừng dưới chơn cho lắm !

THẦY CẢ.

Ồ con ! cha con ta đã dâng mình cho Chúa mà còn sợ chết làm sao ?

HỌC TRÒ.

Lời cha nói theo Sách-thánh. Song cha ôi ! nếu cha có bề nào thì biết lấy ai mà an ủi, giúp đỡ bốn đạo phần hồn, phần xác đương trốn ẩn trong rừng này ?

THẦY CẢ.

Mạng sống ta ở tay Chúa. Chúa muốn định thể nào thì mặc thánh ý Người. Con thấy giáo hữu gặp lúc cấm kín này con động lòng thương xót, song Cha cả hơn từ càng thương các con chiên của Người là dường bao !

HỌC TRÒ.

Ý Cha ! tiếng gì rỗng nghe như sư tử, chó sói, quá ghê !

THẦY CẢ.

Ờ con ! hãy an lòng, Đ C T. bỏ ia sao mà con hòng sợ ! Lạy Chúa, xin Chúa chữa chúng tôi cho khỏi thú dữ.

HỌC TRÒ.

Giêsu ! Maria ! Một đồng gì đen lớn quá dựa dưới gốc cây kia cả ! in là chó sói. Cha ôi !...

THẦY CẢ.

Nin ! Hãy để đèn giới ngay lại chỗ đó coi ?

HỌC TRÒ.

Ý, Chúa ôi ! một con trẻ nằm như đã chết rồi vậy.

THẦY CẢ.

Hãy nắm tay chơn nó coi.

HỌC TRÒ.

Thưa cha nó còn sống.

THẦY CẢ.

Thôi, để cha kêu nó ! con đừng làm cho nó sợ hãi ! ờ em... ờ em....

VITÔ.

(Vung vai, song còn nhắm mắt)

Cha ôi ! ớ vú, con lạnh quá....

HỌC TRÒ.

Thưa cha, nó kêu cha nó và vú nó đó, coi bộ con trẻ này là con nhà sang trọng....

THẦY CẢ.

Cha biểu con nín đừng làm rộn để cha đánh thức nó, ớ em... ớ em... Hãy dậy.

VITÔ. (Mở mắt ra).

Ai đây ?

THẦY CẢ.

Ớ con chớ sợ làm chi. Cha là thầy cả đi viếng bồn đạo trong rừng mới về. Con đi đâu mà lạc vào đây ? Nói thật thà với cha đừng cha đem con về nhà cha mẹ con.

VITÔ.

Thưa cha. Cha là thầy cả sao ? Lạy Chúa, Chúa thương con hết lòng.

HỌC TRÒ.

Uả, em có đạo sao ?

VITÔ.

Tôi tìm thầy cả dạng ban phép Rửa tội cho tôi vì tôi muốn trở lại đạo.

THẦY CẢ.

Ớ con, con ở đâu đến đây ?

VITÔ.

Thưa cha, con ở ngoài thành, con trốn cha mẹ mà đi đây.

THẦY CẢ.

Ôi ! thật là đều màu nhiệm lạ lùng quá sức. Ở hai con, ta hãy qui gối xuống mà cảm ơn Chúa. (Qui gối hết)

Lạy Chúa tôi, là Đấng ngự trên các tầng trời, phép tắc và rộng rãi vô cùng, hằng khát khao cho mọi người đặng rồi, Chúa chẳng hề bỏ những kẻ thật lòng tin Chúa bao giờ. Lạy Chúa, Chúa đã gìn giữ con trẻ này, xin Chúa xuống phước lành cho nó.

(Đứng dậy hết). Mà cha mẹ con là ai ?

VITÔ.

Thưa cha, cha con là quan Hyla, còn mẹ con đã qua đời rồi.

THẦY CẢ.

Quan Hyla nào ? phải đương kiêm đại-thần trào Quan-trấn thủ Valêriô này chăng ?

VITÔ.

Thưa cha phải.

THẦY CẢ.

Nghe nói Quan-lớn là người khâm sùng bực thần lắm, sao con đặng phước mà biết Chúa làm vậy ?

VITÔ.

Thưa cha ! nhờ ơn Chúa, vú nuôi con là

người theo đạo Chúa, nên mới rước thầy có đạo dạy dỗ con. Thầy con cắt nghĩa về lòng lành Đ C T. khiến con mến thương Chúa quá, nên mới trốn đây.

THẦY CẢ.

Lạy Chúa ! lòng lành Chúa thật là vô lượng vô biên nên đã khấng ban ơn riêng cho trẻ này. Ó con ! hãy cảm tạ đội ơn Chúa hết lòng, vì đã kêu gọi con trong muôn vàn người ngoại.

VITÔ.

Chà ôi ! khi con chịu phép Rửa tội rồi thì biết bao giờ con quên đặng Chúa con.

THẦY CẢ.

Con đã đi mấy ngày nay rồi ?

VITÔ.

Thưa cha ! đã hai ngày trọn.

HỌC TRÒ.

Chúa ôi ! đói chết ! vậy chớ em ăn chi mà đi đến đây ?

VITÔ.

Em hái trái cây trong rừng ăn đỡ đói và uống nước suối cho đỡ khát mà thôi !

HỌC TRÒ.

Này em ! hãy về nhà cha đặng ăn một chút cho bổ sức lại đã.

THẦY CẢ.

Tội nghiệp con quá chừng ! ví bằng con thật

lòng muốn trở lại cùng Chúa, cha khuyên con
hãy theo cha đặng cha dạy các lễ đạo cho con,
hầu sau chịu phép Rửa.

VITÔ.

Thưa cha! cảm ơn cha có lòng thương xót
đến con, con xin vâng lời cha.

(SẬP MÀN)

—o—

Thứ thứ tư.

(Hyla đi viếng diên-viên về thấy mất con)

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

(*Hyla — Crescenxia — Modestô*)

HYLA.

(*Ở ngoài đi vào phòng của Vitô học*)

Vitô! mấy ngày rày con học biết đi gì chưa?
Ủa Vitô đâu cả? Vitô! không chạy ra mắng cha,
con? Con tôi đi đâu rồi!

Ở Crescenxia?

CRESCENXIA. (*ở ngoài nghe chạy vào*)

Dạ, bẩm ông lớn kêu tôi chi?

HYLA.

Vitô đâu?

CRESCENXIA.

Dạ, bẩm, cậu tôi hôm trước đi theo với quan lớn mà !

HYLA.

Có ở đâu ?

CRESCENXIA.

Vậy sao mấy ngày nay chẳng thấy cậu tôi ở nhà.

HYLA.

Kêu thầy coi ?

(*Modestô vô với Crescenxia.*)

HYLA.

Thầy thấy Vitô đi đâu không ?

MODESTÔ.

Bẩm lĩnh Quan-lớn ! Hôm trước tôi để em trong phòng này một mình, dạy học các điều tôi mới khởi dạy. Còn tôi ra ngoài dạo chơi, khi trở vào thì nghe bà Crescenxia nói em đã đi với Quan-lớn rồi.

HYLA.

Trời ôi ! mất con tôi rồi còn gì đâu. Con ôi ! lâu nay cha chẳng rời con khi nào... nay cha vắng mặt một ít lâu, con đi đâu cha chẳng thấy. — Crescenxia ?

CRESCENXIA.

Dạ.

HYLA.

Kíp truyền gia-nô đi khắp trong thành coi

con tao ở đâu. Bay chẳng giữ con tao, nếu mất nó bay không trông gì còn sống.

(*Ra hết, trừ Modestô.*)

MODESTÔ.

Ấu là con trẻ Vitô này khi nghe, tôi giảng về Đ C T. là Chúa tể càn khôn bảo tồn vạn vật mà muốn theo đạo chẳng ? Nên có lẽ người trốn vô rừng mà tìm cha thầy. Lạy Chúa, ví bằng người có ý đó. Xin Chúa nhơn từ giúp sức cho người đi tới chỗ đặng bằng an. Thôi, tôi lánh nhà này đi cho kíp, chớ không ắt nay mai thổ lộ ra mà hại cho trẻ Vitô.

—O—

Thứ thứ năm.

(*Nhà thầy cả trong rừng*)

—O—

HỒI THỨ NHỨT.

Vitô chịu phép Rửa tội

(*Thầy-cả — Vitô và hai đứa học trò*)

(*Thầy-cả ngồi dương đọc kinh ; 2 đứa học trò xem Sách-thánh vờn nhau. Vitô thủng thủng ở trong bước lại gần Thầy-cả.*)

VITÔ.

Thưa cha ! con muốn thưa cha một điều, song cha mắc đọc kinh con không dám nói.

THẦY CẢ.

Không sao đâu ! con muốn nói đều chi ?

VITÔ.

Thưa cha ! con muốn chịu phép Rửa-tội ngày hôm nay.

HỌC TRÒ NHỎ.

Anh làm gì gấp vậy anh ?

THẦY CẢ.

Mà con có thuộc những điều cần kíp cha đã dạy con chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha ! nhờ ơn Chúa soi sáng con đã thuộc những lời cha dạy bảo.

HỌC TRÒ LỚN.

Chúa ôi ! thật quá trí ! ai đâu có một tháng mà thuộc những điều cao cả dường ấy ! Chúa ban ơn cho em lạ lùng quá !

THẦY CẢ.

Vậy thì bây giờ con muốn chịu phép Rửa-tội sao ?

VITÔ.

Thưa cha ! lòng con mơ ước quá, con đã dọn mình rồi, xin cha ban phép ấy liền cho con đừng con khỏi làm tội tá ma quỷ.

THẦY CẢ.

Con lấy dấu thánh Giá coi ?

VITÔ.

Nhơn danh Cha và Con và Thánh Thần.

THẦY CẢ. (nói với học trò lớn)

Con vào lấy các món đồ đem ra đây đặt cha làm phép Rửa tội cho em con.

(Học trò đem đồ ra, Vitô đứng dậy.)

THẦY CẢ.

Ờ Vitô, con có từ bỏ ma quỷ chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha con từ bỏ.

THẦY CẢ.

Con từ bỏ mọi việc ma quỷ chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha con từ bỏ.

THẦY CẢ.

Con có từ bỏ mọi sự sang trọng ma quỷ chẳng ?

VITÔ.

Thưa con từ bỏ.

THẦY CẢ.

Con có tin Đ C T. là cha phép tắc vô cùng dựng nên trời đất chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha con tin.

THẦY CẢ.

Con có tin Đ C Giêsu Kirixitô, là con một người là Chúa chúng tôi đã ra đời và chịu chết chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha con tin.

THẦY CẢ.

Con có tin Đ C T Thần, tin có Hội thánh hằng có ở khắp thế này, các thánh cũng thông công, tin phép tha tội, tin thịt mình ngày sau sống lại, tin hằng sống vậy chẳng ?

VITÔ.

Thưa cha con tin.

THẦY CẢ.

Con muốn chi phép Rửa tội chẳng ?

VITÔ,

Thưa cha con muốn.

(Vitô quì gối. Thầy cả làm phép Rửa tội.)

THẦY CẢ. (Rửa tội rồi)

Lạy Chúa tôi đầy lòng lân mẫn. Chúa ban ơn cho trẻ này đừng nhìn biết Chúa mà thờ phượng và Chúa lại khăng khon tôi làm phép Rửa tội, tôi hết lòng cảm ơn Chúa. Xin Chúa thêm sức cho tôi và cho trẻ này đừng bền lòng giữ đạo đến trọn đời, sống thác chớ rời, tận lực mới gọi là trung. (đứng dậy hết.)

VITÔ.

Bây giờ con đã khỏi tội Tổ tông và tội mình làm, nên con Đ C T. và con Hội thánh nữa.

HỌC TRÒ LỚN.

Em có phước quá phải không em ? Linh hồn em nay đã trở nên trong sạch hơn tuyết. Em đang bạn cùng Thần Thánh trên trời. Vậy xin em nhớ cầu nguyện cho anh với.

VITÔ.

Xin anh cũng nhớ đến em cùng. Thừa cha ! con đã chịu phép Rửa tội rồi ! xin cha cho con về nhà cha con.

HỒI THỨ HAI.

Vitô xin về Rôma.

THẦY CẢ.

Con tính đi về sao con ?

VITÔ.

Thưa cha ! con đi đã một tháng rồi, nên con nhớ cha con và vú con quá.

HỌC TRÒ NHỎ.

Nhà cha anh thờ bụt-thần, anh về làm sao giữ đạo Chúa cho được anh ?

VITÔ.

Em ôi ! bởi cha dạy dỗ các lễ đạo, nay anh ước trông về nói lại với cha, anh xin Chúa ơn từ cho cha anh đừng trở lại đạo Chúa.

THẦY CẢ.

Con ôi ! Con biết cha con là người nghịch đạo lắm.

VITÔ.

Thưa cha ! phải, song tình cha con nở nào giết con cùng nộp con cho quan xử tử sao ?

HỌC TRÒ LỚN.

Ví bằng tiếng thiên hạ đồn thẩu đến Quan-trấn, bắt khảo tra em, sức em chịu làm sao nổi.

VITÔ.

Anh ôi ! em chẳng dám cậy sức mình, song em xin Chúa giúp đặng lòng mạnh mẽ mà xưng đạo thánh Chúa ra trước mặt thiên hạ.

THẦY CẢ.

Lời con nói làm cho cha động lòng quá sức. Con ôi ! hãy hết lòng trông cậy Chúa và nhớ những lời con khấn hứa khi con chịu phép Rửa tội : « Con từ bỏ ma quỷ, con từ bỏ mọi sự sang trọng ma quỷ mà theo chơn Đ C G. cho đến trọn đời ». Vậy ở con ! thà chịu chết chẳng thà bỏ đạo.

VITÔ.

Thưa cha ! những lẽ cha dạy thật là đều cao xa trời tính, song nếu vua quan tra hỏi con chưa từng nghe thì con biết liệu làm sao ?

THẦY CẢ.

Ở con ! hãy an lòng, vì có lời Đ C G. phán rằng : Khi người ta nộp bay thì bay đừng lo lắng sầu não làm chi về đều bay sẽ nói cùng cách bay nói làm sao. Những sự bay phải nói thì sẽ cho bay trong lúc đó, vì chừng chẳng phải là bay nói, song thật Đ C T Thần nói trong bay mà chớ.

VITÔ.

Thưa cha ! con hãi hùng khi đứng trước vua quan vì lâu nay con chưa thấy các đấng ấy phân xử bao giờ.

THẦY CẢ.

Con đừng sợ, hãy ngửa mặt lên trời xem Ngôi sao Bắc-đầu là Đ Bà Maria, Nữ vương cai các thánh tử vì đạo, thì Đ Mẹ sẽ phù hộ cho con đừng sức mạnh chẳng sai. « Lạy Đ Bà Maria ! Con xin dâng con trẻ này cho Đ Mẹ, xin Đ Mẹ gìn giữ nó như của riêng Đ Mẹ vậy. »

VITÔ. (quì gối dưới chơn Thầy cả)

Lạy cha ! Đời nào con quên ơn cha. Xin cha làm phép lành cho con lần sau hết !

THẦY CẢ.

Tình cảnh như vậy ! Chúa ôi ! đau đớn lòng tôi biết mấy ! Lạy thánh thiên thần Raphael, xin phù hộ trẻ này đừng đi đến nơi về tới chốn, như xưa đã dìu dắt Tôbia (Đoạn thầy cả làm phép lành.)

HỌC TRÒ LỚN.

Lần này là lần sau hết sao ? Em Vitô ôi ! biết bao giờ cho anh em ta gặp mặt nhau nữa ?

VITÔ.

Anh ôi ! thế gian này là cõi tạm cách đây. Xin anh cầu nguyện cho cha và anh em ta đừng sum hiệp ngày sau trên nước thiên đàng là nơi quê thật... Thưa cha con về !... Ó anh ! Ó em ! Ở lại bằng ạn. (Vitô đi ra)

HỌC TRÒ NHỎ.

Anh ôi ! em nhớ anh quá ! về ít bữa rồi trở lại đây nghe anh.

Bài ông thánh Vitô hát một mình

Theo giọng trong Cantique :

Vierge fidèle, à ma nacelle.

Cúi đầu lạy Chúa, đoái nhìn đến con sóng nhồi biển xao, xin cứu thuyền giữa khơi. — Chúa đầy phép tắc dẫn bướm chở che, lướt vòng hiểm nguy vô tới bờ bình an.

SOLO. — Khi cơn thuyền sóng gió rày bao phủ đầy giữa biển, cha nhơn lành cứu con cùng, kéo phải chìm sa. (*lặp lại một lần nữa.*)

(*Cúi đầu*)

— o —

Thứ thứ sáu.

(Trong rừng.)

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

(Vitô bị bắt.)

(hai tên lính và Vitô.)

LÍNH THỨ 1.

Nè anh ! thiệt là ăn lộc vua phải vua việc nước, chớ chúng ta rảo ruông mấy ngày rồi mà bắt chẳng được một người có đạo DATÔ nào coi sao ?

LÍNH THỨ 2.

Tiếc quá ! không biết họ trốn ở đâu. Ưng ai cho tôi bắt được một tên đầu già trẻ gì... (Nghe văng vẳng tiếng Vitô hát trong rừng sau lần lần đi ra. — Lúc này Vitô không có ở ngoài Scène.)

VITÔ THAN.

Chúa ôi ! đường xa thăm thẳm biết đi mấy ngày nữa về cho đến nhà cha ! (Vitô hát *Je suis chrétien...*)

LÍNH THỨ 1.

Ê anh ! ai mà hát trong rừng nghe văng vẳng như người có đạo DATÔ vậy ?

LÍNH THỨ 2.

Phải à ! Tôi nghe gì : « Chúa, Chúa » đây !

LÍNH THỨ 1.

Nếu quả vậy, mười người bây giờ cũng không thoát khỏi.

(hai tên lính vào một chút gặp Vitô ở trong ra)

LÍNH THỨ 1.

È nhỏ ! phải mấy hát đó không ?

VITÔ.

Thưa chú phải !

LÍNH THỨ 2.

Nói vậy mấy có đạo hẽ !

VITÔ.

Phải đó chúc !

LÍNH THỨ 1.

Thôi rồi đời mi rồi ! — Anh ! ta cứ việc thi hành (trói tay Vitô dẫn đi)

VITÔ (Ngửa mặt lên trời)

Lạy Chúa ! xin Chúa đừng bỏ con ! Lạy Đ Bà phù hộ cho con !

(SẬP MÀN)

—o—

Thứ thứ bảy.

(Đèn quan trấn.)

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

(Valeriô — hai quan cai và lính hầu — Vitô, lính và Hyla.)

VALERIO.

Mới đây thiên hạ đồn rao, trong nhà quan có một việc xảy ra nghịch cùng quốc-pháp lắm.

(07 0707 0 0117 qđ 0117 0117 0117)
QUAN CAI 1.

Bầm quan tổng-trấn, bấy lâu nay lệnh quan trấn truyền ra làm sao thì chúng tôi vâng giữ trọn, có sai sót đều chi đâu.

VALERIO.

Tai ta nghe đã hản ! có con quan Hyla đã trốn mà theo đạo rồi. Có phải là khinh dễ lệnh ta chẳng ?

QUAN CAI 2.

Uả ! Quan đại thần Hyla mà chẳng tuân quốc-pháp thì làm gương cho muôn dân sao dặng ? Xin quan trên định lẽ nào chớ để đạo Datô lòng lầy ắt là khó lòng lắm.

VALERIO.

Ta đã truyền quân kiếm bắt cho được tiều nhi ấy, đến nay mà chưa thấy tin tức chi hết. Ta lấy làm náo nức nung long, vậy quan cai tưởng sao ?

QUAN CAI 1.

Bầm quan trấn ! dầu tiều nhi ấy có chấp cánh bay lên trời cũng không khỏi, vì quân ta hăm hăm bắt cho được kẻ theo đạo Datô, lẽ nào tên tiều nhi ấy thoát dặng.

HỒI THỨ HAI.

LINH (*Dắt Vitô vào*)

Bầm quan trấn ! chúng tôi đi tuần do tể sát, nay bắt được một trẻ lên vào đạo Giêsu rồi !

VALERIO. (*Giận*)

Mới bây lớn mà đã theo đạo Datô rồi !

QUAN CAI 2.

Mi phải biết ! mi đã nghịch cùng lẽ luật nhà nước đó.

VALERIO.

Nhà người tên gì ?

VITÔ.

Bẩm quan trấn, tên tôi là Vitô.

VALERIO.

Cha mẹ người là ai ?

VITÔ.

Bẩm, cha tôi là quan Hyla.

QUAN CAI 1.

May phước dữ không !

VALERIO.

Nhà người chẳng biết ta đã ra chỉ cấm theo đạo Datô sao ?

VITÔ.

Bẩm Quan trấn ! nhờ ơn Chúa, tôi tìm được sự thật nên phải theo.

VALERIO.

Đạo giả trá mà sự thật là cái gì ?

VITÔ.

Bẩm quan trấn, đạo thánh Chúa lập bởi Đ C G. là con Đ C T. thật

QUAN CAI 1.

Có phải là khinh dễ lời Quan-trấn chẳng ?

VALERIO.

Quân !

QUÂN.

Dạ.

VALERIO.

Đòi quan Hyla vào hầu lập tức.

QUÂN.

Dạ

VALERIO.

Nhà người cũng như con thú dân, phải tuân lệnh ta.

VITÔ.

Bầm quan trấn, về sự quan trấn dạy tôi, nghịch cùng lễ luật Chúa cùng luật Hội-thánh thì tôi vâng chẳng dặng.

QUAN CAI 2.

Thằng nhỏ này đã mất trí khôn rồi.

VALERIO.

Đề cha nó vào đây ta sẽ giao cho mà sửa trị lấy con.

HỒI THỨ BA.

(*Hyla và linh vào -- Hyla không thấy con.*)

HYLA.

Bầm lệnh Quan tổng trấn! đòi kẻ hạ thần dạy việc chi?

VALERIO.

Con nhà người đó!

HYLA. (*Măng, chạy lại con*)

Con ôi! con đi lạc đâu mà bỏ cha.... Trời ôi! sao mà con tôi bị trôi vậy?

VALERIO.

Tiên trị kỳ-gia, hậu trị kỳ-quốc, nhà người chẳng dạy dỗ con đề nó theo đạo Datò rồi đó, vậy thì nhà người làm sao cai trị thứ dân ?

HYLA.

Bầm lệnh quan trấn ! Xin nhiều dung cho kẻ hạ thần vì con tôi sanh tâm lén trốn tôi mà theo đạo hồi nào tôi không rõ.

VALERIO.

Vì tình nhà người là quan trong trào, ta cho nhà người lãnh nó về mà khuyên bỏ đạo, bằng không ta cứ luật mà trừng trị theo phép nước. Quân !

QUÂN.

Dạ.

VALERIO.

Hãy mở trời nó ra.

HYLA.

Bầm lệnh quan trấn ! kẻ hạ thần hết lòng đội ơn quan trấn ngàn ngày. (*Valerio vó*)

HYLA. (*Nói với Vitô*)

Con ôi ! con bị ai dỗ dành mà bắt chước người ta làm chi vậy. Thôi về đây với cha.

Thứ thứ tám.

(Nhà Hyla)

HỒI THỨ NHỨT.

(*Hyla dỗ con bỏ đạo lần đầu*)

(*Vai tuồng ; Hyla và Vitô.*)

QUAN HYLÀ.

Phụ hề sanh ngã, mẫu hề cục ngã, ai ai phụ mẫu sanh ngã cù lao, dục báo thâm ân, hiệu thiên võng cực (*Quan lão ôm con mà khóc*) rồi nói :
Ớ con ôi ! Nghe mấy lời quan trấn phán không con ? Phải vâng nghe theo lời quan trấn mà từ bỏ đạo Giêsu đi, bằng không thì trong một nháy mắt sẽ hết gia tài sản vật, vườn tược ruộng nương, bạc vàng của cải, cha đã để dành cho con, một nháy mắt sẽ hết vinh hết phước ở đời này, nghe không con ?

VITÔ.

Của cải ở đời này là của phù vân, sớm còn tối mất, vinh hiển ở đời là tro bụi, con đạp dưới chơn : Chúa sẽ dành để sự vang hiển cùng của cải trên trời đời đời cho con.

QUAN LÃO.

Con còn nhỏ, da non thịt nhức, nếu không nghe lời thì sẽ tan xương nát thịt từ miếng ớ con.

VITÔ.

Sự chết xác phàm này con không lo, nhớ xưa

Chúa đã liều mình chịu chết vì con trên cây thánh Giá, bây giờ con cũng liều xác này vì Chúa, cho thiên hạ biết đạo Chúa là đạo thật đạo chánh.

HYLA.

Bay đầu con ôi ! để phiền dễ não cho cha, có khi cha phải xuống mồ sớm.

VITÔ.

Con tìm dặng dàng ngay lẽ chánh, cha phiền làm chi cho hao tổn tinh thần ?

HYLA.

Đạo nào cũng vậy, mà Đức hoàng đế dạy bỏ đạo Giêsu thì phải vâng.

VITÔ.

Việc thờ phượng là đều trên đầu trên cổ, thì con phải tìm đạo chánh mà giữ, bằng giữ đạo lạc thì khổn cho con !

HYLA.

Con ôi ! đạo nào cũng chánh mà.

VITÔ.

Thưa cha, đạo chánh thì phải có một mà thôi, sự thật thì có một, sự dối, đạo lạc mới có nhiều.

HYLA.

Chánh làm sao mà thờ người chịu đóng đinh trên cây thập giá mà nói rằng chánh ?

VITÔ.

Bởi cha chưa rõ sự ấy, bằng cha cho phép thì con giải nghĩa, cha mới rõ.

HYLA.

Con không thấy người ấy đội mào gai sao ?

VITÔ.

Người đội mào gai vì thiên hạ dùng trí khôn mất lòng Chúa, phạm đức yêu người.

HYLA.

Thấy người ấy nhắm con mắt và nước mắt chảy xuống ròng ròng.

VITÔ.

Người khóc mà đền tội cha và thiên hạ ham coi các sự phù vân.

HYLA.

Nghe nói có kẻ trao giấm chua mật đắng cho người uống làm chi vậy ?

VITÔ.

Người uống giấm chua mật đắng vì có nhiều người mê ăng uống nhứt là kẻ uống rượu say, chưởi bới và làm mất tiếng tốt người ta.

HYLA.

Sao quân dữ đóng tay chơn người vào thập giá làm vậy ?

VITÔ.

Thưa bởi vì người ta dùng tay mà làm nhiều điều dữ còn chơn thì đi đàng trái đàng lạc.

HYLA.

Ờ con, con nói nghe cũng thông cũng có lý, song lúc này vua cấm đạo Giêsu, nếu theo đạo ấy thì vua trăm quyết, cha sợ đều chết ấy lắm cùng sợ cho con nữa.

VITÔ.

Ớ cha, sợ cũng không khỏi chết, người đời khác thể là hoa sớm còn tối mất nở ra lại tàn, chết đời này mà đặng sống đời sau vô cùng; sợ làm chi.

HYLA.

Thiên hạ coi đó mà coi, có con ai làm vậy không, nó mặc áo khỏi đầu, cái đồ bất hiếu không thương cha già nó.

VITÔ.

Ớ cha, không phải là bất hiếu đâu. Vì chúng có tam phụ: Chúa là thượng phụ, vua là trung phụ, cha mẹ là hạ phụ.

HYLA.

Mà dầu tao là hạ phụ đi nữa, song mày phải vâng lời tao.

VITÔ.

Thưa cha, con phải vâng lời thượng phụ là Đ C T. trước vì Người lớn hơn cha muôn phần.

HYLA.

Thôi tao không còn lời gì mà nói với mày nữa, mặc ý, mày làm gì thì làm, có sức thì chịu gia hình khảo lược, và chết cho đáng kiếp mày.

(Hyla bỏ đi ra)

HỒI THỨ HAI.

(một mình Vitô.)

VITÔ. (một mình ra trước hát.)

Lòng con chí quyết, cầm giữ đạo ngay, nầy
trăm chước gian, bày đặt khéo léo, hâu con bỏ
Chúa mà theo quỷ ma, nguyện xin Chúa Cha hằng
ở với con, cho con vuôn tròn đặn lòng bền đồ,
xưng ra một bề giữ đạo đến chết, hâu sau có
phước về nước thiên đàng, lòng đặn hỉ hoan
khoái khoái muôn đời !

(SẬP MÀN)

—O—

Thứ thứ chín.

(Đèn quan trấn)

—O—

HỒI THỨ NHỨT.

Valerio tra khảo Vitô.

(Valerio, 2 Quan cai.)

VALERIO.

Ta mắng tiếng quan Hyla đồ con không
chuyên. Quan cai ! hãy đòi ông ấy đến hâu lập
tức. Còn tiểu nhi phạm tội khi quân, hãy trói dẫn
đi, cứ theo luật nước.

QUAN CAI 1,

Dạ (rồi ra.)

QUAN CAI 2.

Bầm quan trấn ! nghe nói tiểu nhi ấy không học đâu mà rày đối đáp với cha nó cách khôn ngoan khác thường hơn người thượng trí.

VALERIO.

Vậy thì phải lo ! nó vào đây nếu ta thua lẽ nó thì ta truyền trăm quyết. Thà liều mất một đứa con nhà-quan, hơn là để con hàng thứ dân bắt chước nó mà khinh dễ luật ta.

— o —

HỒI THỨ HAI.

Valeriô, 2 Quan cai, Hyla và Vitô.

QUAN CAI 1.

Bầm quan trấn ! quan Hyla và con người vào đây xin Quan trấn nhứt định !

VALERIO. (*Nói với Hyla*)

Nhà người đồ con bỏ đạo đặng chưa ?

HYLA.

Bầm lĩnh Quan trấn ! Kẻ hạ thần đã làm hết sức mà đồ nó cũng không nghe. Xin nhờ phước dư Quan trấn thứ tha !

VALERIO. (*Nói với Vitô*)

Người thật là tiểu-tử bất trung bất hiếu ! Vậy có một mình người mà làm cho sỉ nhục cả và nhà quan sao ?

VITÔ.

Tôi cứ giữ trọn niềm tôi ngay cùng vua và con thảo cùng cha mẹ mà thôi !

VALERIO.

Người nói vậy sao người chẳng vâng lời ta và cha người ?

VITÔ.

Bầm quan trấn ! tôi vâng lời chẳng dặng, vì có tam phụ: CHÚA là thượng phụ, VUA là trung phụ, và cha mẹ là hạ phụ.

VALERIO.

Người phải biết trong nước cả trào văn-võ bá quan thì có vua là lớn. Vậy người phải tuân lệnh ĐẠI HOÀNG-ĐẾ RÔMA mà lạy bụt thần đi cho kịp !

VITÔ.

Bầm quan trấn ! tôi phải vâng lời thượng phụ là Đ C T. trước đã ! Còn bụt thần ma quỷ tôi không lạy bao giờ !

VALERIO.

Qnan lão thấy nó chưa ? Lời nó thì đủ mà làm cho ta lên án trăm quyết nó, không cần chi phải đòi chối nữa !

HYLA.

Trời ôi ! con trả lời với quan trấn cái gì vậy. Con muốn giết cha sao ? — Ó bạn đồng liêu ! coi phận tôi vô phước sanh con làm vậy ! (Nói rồi khóc ròn.)

VALERIO.

(*Nin một chặp lâu suy nghĩ rồi dõ Vitô rằng :*)

Vitô ! mi chẳng thấy ông già mi khóc ròn đó sao ? Mi chẳng biết thương người sao ?

VITÔ.

Bầm Quan trấn ! tình cha con tôi lẽ nào chẳng thương cha tôi, song người than van kêu khóc bởi thương phần xác này, còn phần linh hồn tôi thì người không tưởng đến chút nào !

VALERIO.

Phần hồn mi trọng lắm sao ?

VITÔ.

Trọng hơn phần xác muôn phần ! vì linh hồn là tính thiêng liêng giống hình Đ C T.

QUAN CAI 1.

Mi có hồn sao ?

VITÔ.

Chẳng những là tôi có hồn, song có « linh » hồn, quý bởi tại chữ « linh » mà chớ !

QUAN CAI 2.

Mi nói mi có linh hồn, vậy chớ linh hồn mi ở đâu ?

VITÔ.

Vốn Đ C T. sanh tôi ra có hồn có xác; linh hồn tôi ở trong xác tôi nên tôi mới biết nhơn, nghĩa, lễ, trí, tín. Ví bằng linh hồn chẳng ở trong xác, thì xác phải chết tức thì.

QUAN CAI 2. (Nói một mình)

Thằng nhỏ nói nghe thông ! Vậy bấy lâu tôi tưởng hồn tôi ở xa lắm chớ !

VALERIO.

Vitô ! hãy nghe lời ta, đừng sống ở đời với ông già mi ! Chết rồi thôi còn gì !

VITÔ.

Thưa ! linh hồn là giống hằng sống chẳng hề chết đặng !

QUAN CAI 1.

Tuy vậy mặc dầu, bây giờ ông già mi còn sống, hãy bỏ đạo đi; chừng nào ông già mi qua đời, mi sẽ tự liệu mặc ý.

VITÔ.

Đạo ngay thiên Chúa tôi bỏ chẳng đặng !

QUAN CAI 2.

Ít nữa mi giả đồ bỏ ngoài miệng cho đẹp lòng Quan trấn mà thôi.

VITÔ.

Nếu vậy tôi ra người nịnh thần, khẩu tâm bất nhứt, lỗi cùng Chúa tôi lắm !

VALERIO.

Vậy thì nhà ngươi quyết giữ đạo DATÔ luôn phải không ?

VITÔ.

Tôi quyết lòng giữ đạo Chúa Kirixitô cho đến trọn đời !

VALERIO.

Ta thấy ngươi ta thương, ta dùng cảm ngôn mỹ từ dỗ ngươi hao hơi mồn sức mà ngươi không muốn nghe. Ngươi chẳng biết ta có phép đánh ngươi cho tan xương nát thịt cùng phú ngươi cho thứ dữ phân thân sao ?

VITÔ.

Ví bằng Đ C T. ban phép thì Quan trấn đánh tôi mới được, song tôi cầu xin cho đặng chịu các giống hình khổ vì Chúa.....

VALERIO.

Nín ! nhà quan thấy nó chọc giận ta chưa ?
Ta chịn dả chẳng nổi !

QUAN CAI 1.

Sao có khinh dể quan trấn làm vậy ?

VALERIO.

Bây giờ ta hỏi ngươi một lần nữa, ngươi bỏ
đạo không nói cho chắc !

VITÔ.

Thà chết chẳng thà bỏ đạo Chúa tôi !

VALERIO.

Giỏi cho ngươi mình đồng xương sắt ! Quân
đánh nó !

LÍNH. (*Mới đưa roi lên bị cứng tay*)

Trời ôi ! tay tôi cứng đơ rồi ! Đánh con nít vô
tội, trời phạt !

VALERIO.

Phạt cái gì ? Ta biểu đánh..... (*Valerio đưa
tay chỉ Vitô rồi cũng bị cứng tay*) Uả tay ta cũng
bị cứng khur ! Thằng nhỏ này làm phép phù thủy
đây bay ! Cha chả ! nhứt quá, đau quá !

VITÔ.

Nào tôi có biết phù thủy chi đâu ! tôi chỉ biết
một điều là ngợi khen Chúa tôi mà thôi.

LÍNH.

Trời ôi chắc chết tôi rồi ! Cậu ôi cậu biết làm
sao cho Quan trấn và tôi hết, thì tôi cảm ơn cậu
ngàn ngày !

VITÔ.

Nếu Quán trấn và quân mnồn lành đã, tôi
cầu nguyện cho.

VALERIO.

Ừ được lắm ! mau mau đi, tay ta nhức quá.

QUAN CAI 1.

Vitô cứu giùm Quán trấn.

HYLA.

Ở con ! nếu Quán trấn hết đau thì con đừng
còn trọng lắm.

VITÔ.

Nay con quì gối chấp tay,
Trực nhìn con mắt thẳng ngay lên trời ;
Nguyện cầu cùng Chúa một lời,
Chúa tôi hằng sống đời đời vĩnh an.
Con xin Chúa chữa quàn,
Hầu cho muôn kẻ còn đang đợi chờ ;
Bỏ đều thờ quấy tin vơ,
Đặng lòng tin Chúa phượng thờ chẳng nguôi.
Cúi đầu lạy Chúa Ba ngôi,
Nhơn danh cứu thế Chúa tôi nhơn lành.

VALERIO.

Thiệt thẳng này vái linh quá ! tay tao hết
nhức rồi... ban khen cho mấy, nhỏ mà tài.

LÍNH.

Hết thiệt mà..... tôi cũng hết.

VALERO.

Quân, mở trói Vitô ra.

(Nói với Hyla)

Con nhà người khôn ngoan lắm. Vậy nhà người đem nó về răn khuyên nó bỏ đạo thì ta sẽ trọng thưởng, dầu thế nào cũng phải vâng lệnh Đại-Hoàng đế đã !

(SẬP MÀN)

—o—

Thứ thứ mười.

(Nhà Hyla.)

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

Hyla dỗ con bỏ đạo, lần thứ nhì.

Vai tuồng : (Hyla, Vitô và tiểu hầu.)

HYLA.

Đày con ! cha khiến dọn dẹp phòng này cho con giải cơn phiền muộn. Ồ con ! hãy vui cười cho cha mừng chút con.

GIA NO ĐÀU BAY (Rung chuông nhỏ)

(Gia nô dạ, rồi chạy ra hai đứa.)

HYLA.

Bay có rước tài tử đờn ca xướng hát cho cậu bay nghe chưa ?

GIA NO 1.

Dạ bẩm ông lớn ! kêu rồi sẵn hết.

VITO.

Cha ôi ! xin cha thương con ! con không muốn cho ai vào đây làm rầy con hết.

HYLA.

Sao con buồn quá vậy con !

VITÔ.

Thưa cha con có buồn đâu, con vui lòng lắm chớ ! chịu khốn khó vì Chúa lẽ nào buồn.

HYLA.

Con ôi ! hãy nghe cha nói : Thân thể phát phu thọ chi phụ mẫu, bất cảm hủy thương hiếu chi thỉ dã nghe con : là mình đừng để cho bị đau ốm, ấy là đầu sự hiếu thảo đó.

VITÔ.

Thưa cha ! thật phải, song chữ trung đứng trước rồi mới tới chữ hiếu, phải trung cùng Đ C T. trước vì người là thượng phụ.

HYLA.

Ờ Vitô, hãy nhớ câu này. « *Dưỡng tử phương tri phụ mẫu ân, — lập thân phương tri nhơn tân khổ.* » Nghĩa là : Có nuôi con mới biết công ơn cha mẹ là thế nào. — Có ra sức lập thân mới biết sự làm người cay đắng là thế nào !

VITÔ.

Cũng có lời rằng : « *Thuận thiên giả tồn, nghịch thiên giả vong* : » thuận lẽ trời được sống, nghịch lẽ trời phải chết.

HYLA.

« Dưỡng nhi dãi lão tính cốc phòng cơ » cha
tưởng nuôi con để nhờ khi già yếu, như trủ lúa
gạo để hờ mà dõ lúc đói khát, mà con không nghĩ
đến nơi.

VITÔ.

Đề cho Đ C T. lo cho cha, Người không bỏ
kẻ trông cậy Người đâu.

HYLA.

Vậy thì con sông sông quyết một không chịu
bỏ đạo Giêsu sao ?

VITÔ.

Phải, không chịu bỏ đạo Chúa lồi.

HYLA, (*Đứng dậy*)

Thiên hạ coi đó mà coi, con tôi quá quắc, nó
không chịu nghe lời tôi mà bỏ đạo, (*chỉ con*)
thôi tao đề mầy ở đó mà suy nghĩ lại, mai tao sẽ
hỏi lại, chết đâu chết cho rảnh cái kiếp mầy, tao
vô phước quá (*và ra và nói.*)

— 0 —

HỒI THỨ HAI.

(*Một mình Vitô*)

(*Bài thánh Vitô than*)

Lạy Chúa, bây giờ con ngồi đây giữa các sự
vui vẻ ở đời này, nó muốn dỗ dành lòng con bỏ
Chúa, không, chẳng hề khi nào ! xin Chúa xuống
ơn thần lực cho con đặt thẳng mưu sâu chước

hiểm ác quỷ tà ma. Lạy Chúa, vui sướng một phút nơi trần thế mà chịu nung nấu đời đời trong lửa hoả hào sao ? Lòng con rất đau ưu phiền, trí con tưởng nhớ nước thiên đàng vui vẻ chẳng cùng chẳng hết. Xin Chúa ban ơn cho con tha chết, chẳng tha dính bén đến sự vui vẻ hèn hạ thế gian mà phải hại đến linh hồn con !

(Thiên thần hiện ra hát với Vitô)

BÀI HÁT : *theo giọng Ô loi, qu'un voile épais.*

Kính mừng một Chúa Ba Ngôi chí thánh, thật mầu nhiệm oai nghi vang hiển vô song, sinh dựng trời đất núi non sông biển ; ta biết ơn Chúa thương ta vô cùng. — Người đặt khỏi phép quỷ ma địa hình, bởi ơn một Chúa Ba Ngôi đoái thương, ban cho người khỏi tội tổ tông đã truyền, hãy bền vững trông Chúa đem người thẳng về thiên đàng.

(SẬP MÀN)

Thứ thứ mười một.

(Nhà Hyla)

Chữa mắt cha đang lành đoạn trồn.

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

(Vitô — Hyla — Crescenxia — ba Gia nô.

Vitô (Một mình.)

Lạy Chúa rất nhơn từ ! biết bao giờ cho con ra khỏi nơi tù rạc này ! nếu Chúa chẳng xuống ơn gìn giữ con, âu là con đã hư mất rồi. Lạy Đ. Mẹ ! con xin dâng linh hồn và xác con trong tay Đ. Mẹ.....

(Hyla, Crescenxia và gia nô ở ngoài bước vào. Hyla tay thì vịn gia nô, tay thì cầm khăn chặm mắt.)

(Vitô Chạy ra mừng cha)

Thưa cha. Uả cha ! cha đau mắt hay sao vậy ?

HYLA.

Nhức nhối quá con ôi ! Hôm trước Gia-nô chạy cho cha hay trong phòng con có yếng sáng quá mặt trời lại có mùi hương xạ rất thơm tho. Cha mừng không xiết, tưởng có bụt thần xuống viếng con. Cha chạy lại dòm vào kẹt cửa thấy nhiều đấng tiên xinh đẹp lạ lùng chói con mắt cha đến đôi phải tối tăm làm vậy.

VITÔ.

Các đấng ấy là Thiên-thần Chúa đến an ủi con, chớ bụt-thần nào đâu. Lạy Chúa, cha tôi chẳng biết nên làm, xin Chúa nhơn từ thương xót !

HYLA.

Con ôi ! Quan trấn đến thăm, dạy cha hãy đến chùa bụt Jovi khấn vái thì mạnh chẳng sai, cha khấn cầu hết sức, trông cho sáng mắt thì bao nhiêu vàng bạc, ngọc ngà cha cũng cúng thí hết.

GIA-NÔ.

Chúng tôi thấy ông lớn đau thiệt nóng ruột quá. Chúng tôi lạy thôi đã hết sức, mà bụt cũng trơ trơ. Chắc là bụt hờn.

VITÔ.

Thưa cha ! bởi cha còn ngoại nên chẳng đáng thấy sự sáng bởi Chúa. Người phật cha ; nay cha cầu cùng bụt là người đương bị thiêu đốt cùng quỷ dữ trong hoả ngục, thì có lẽ nào bụt chữa cha cho lành sao ?

HYLA.

Con ôi ! con biết phương pháp chi dặng cứu cha với !

VITÔ.

Thưa cha ! con không biết phép chi đâu ! bằng cha thật lòng bỏ bụt thần ma quỷ mới trông cậy Chúa sẽ đoái thương mà cha lành đã !

HYLA.

Ôi ! bây giờ cái gì cha cũng bỏ hết miễn cho cha mạnh thì thôi.

VITÔ.

Cha ôi ! cha nói vậy con thêm nghi hơn nữa. Song vì sự sáng danh Chúa con cũng vâng lời cha mà cầu nguyện.

HYLA.

Thôi mau mau đi con.

VITÔ (*Qui gối.*)

Lạy Chúa ! xưa Chúa chữa mắt Tôbia và nhiều người bị đui ở thành Giêausalem nay dầu cha tôi chẳng đáng nhờ ơn lạ Chúa, song vì công nghiệp vô cùng Đ C G. và ước ao kẻ nghịch phải tháo lui cho kẻ ngoại ra khỏi đảng tối tăm u ám, xin Chúa chữa mắt cha tôi đừng lành.

HYLA. (*Dụi mắt*)

Uả ! mắt tao sáng rồi bay ! Thiệt bụt linh quá ! cảm ơn bụt thần !

VITÔ.

Cha chẳng thấy rõ ràng phép lạ của Đ C T. sao ?

HYLA.

Chúa gì ! bụt linh hiển lắm. Gia-nô bây ! Hãy đi theo tao, đem lễ vật lên chùa cúng tạ ơn.

HỒI THỨ HAI.

(*Hyla đi ra với gia-nô còn một mình Vitô với Crecenxia.*)

CRESCENXIA.

Đó cậu coi !đó mà coi, ông lớn không chịu mở mắt linh hồn ra thấy không ?

VITÔ.

Vú ôi ! biết chừng nào cha tôi mới chịu tin sự thật !

CRESCENXIA.

Tin không chẳng biết chờ bấy giờ thấy người càng ngày càng bày thêm nhiều điều mở dàng cho cậu dễ mất nghĩa cùng Chúa lắm, chỉ bằng trốn đi thì hay hơn hết.

VITÔ.

Tình cha con, bước ra đi, thiệt không đành vú ôi !

CRESCENXIA.

Phải, nhưng mà ; thà đặt trung cùng Chúa hơn là thảo cùng cha mẹ, rần mà trốn đi cậu, Chúa sẽ ban phần thưởng cho cậu chẳng sai.

HỒI THỨ HAI.

Vitô, Crescenxia, Modestô.

(*Modesto ở ngoài đi vào*)

VITÔ.

Uả thầy mới đến ! mǎng thầy biết chừng nào !

CRESCENXIA.

Làm sao thầy vào đây được ?

MODESTÔ.

Nghe nói em đang ớn chịu phép Rửa tội, và quan lớn dô em bỏ đạo, nên thầy liệu mình vào đây mà thăm em coi thế nào.

VITÔ.

Cám ơn thầy hết lòng. Em đang nhìn biết Chúa, trước cũng bởi nhờ thầy. Thầy ôi ! lúc này lòng em xao xiển lắm, không biết Chúa định cho em làm sao ?

CRESCENXIA.

Thưa thầy ! cậu tôi cũng muốn đi khỏi nhà này, song vì thương ông lớn nên còn lưỡng lự chưa đành đi.

MODESTÔ.

Tính vậy thì hay lắm, chớ ở đây rất hiềm nghèo, lǎnh mới khỏi hại đến linh hồn em.

VITÔ.

Thầy ôi ! nếu em đi rồi, còn ai an ủi cha em trở lại đạo ?

MODESTÔ.

Em phải biết, ơn trở lại đạo là ơn riêng của Chúa ban cho kẻ nào thì mặc thánh ý Người. Vả lại em chẳng nhớ ông thánh Phaolô xưa, nhờ ai an ủi mà trở lại đạo đó ! Nếu Đ C T. muốn thì có khó chi đâu. Ta chỉ lo một điều là đọc kinh cầu nguyện xin Chúa nhơn từ thương xót quan lớn mà thôi.

—o—

HỒI THỨ BỐN.

(Một Thiên thần hiện ra ; Vitô Modestô và Crescenxia đều quì gối.)

THIÊN THẦN.

Ồ Modestô ! hãy vâng lệnh Chúa đem Vitô và Crescenxia, trẩy tàu, vượt biển qua mé sông Sila-rô, về xứ Italô.

MODESTÔ.

Cám tạ đội ơn Chúa vì thương xót chúng tôi quá đổi.

VITÔ.

Chúa đã định làm vậy, bây giờ em phải trốn đi tức thì.

CRESCENXIA.

Tôi cũng vậy.

VITÔ.

Thầy và vú đi trước ra ngoài, đợi em vào đôi lốt làm con nhà quê, kéo quan lính biết em mà bắt lại chẳng.

MOESTO.

Ừ phải, phải.

— o —

Thứ thứ mười hai.

(Hoàng đế Diocletianô có một đứa con
traí bị quỷ ám)

(ĐỀN VUA)

— o —

HỒI THỨ NHỨT.

(*Diocletiano. 4 Quan và sáu linh châu.*)

(*Một lát có hai quan vào châu.*)

DIOCLETIANO.

Nổi quờn tiên đế, trẫm lên ngôi cai trị xứ
Rôma, trên ngai vàng trẫm phán xuống lệnh chi,
dưới văn võ bá qua đều vâng cứ. Mới đây trẫm
sai quan Thống Chế cùng quan Lãnh binh đi tuần
do trong nước và bình địa biên cương, mà đến
nay sao chưa thấy lai trào phục chỉ.

QUÂN BÁO.

Muôn tâu bệ hạ ! Quan thống chế và quan
lãnh binh về tại ngõ trông hoàng thượng ban
phép mới dám vào châu.

DIOCLETIANO.

Hãy cho vào.

(Hai quan vào rồi tàu)

Muôn tàu thánh đế ! kẻ hạ thần vâng trọn
lệnh trên, nay xong việc, nhập trào bái yết thánh
Hoàng, chúc thiên nhan sống muôn muôn tuổi.

DIOCLETIANO.

Nhà quan hãy tàu. Công cuộc đi binh địa biên
cương làm sao, quan lãnh binh khá tàu cho trăm
rõ !

QUAN LÃNH BINH.

Muôn tàu bệ hạ ! nhờ binh ròng tướng mạnh,
kẻ nghịch các nước thấy hàng đầu ; chư quốc đều
nếp oai, tiểu vương xin dâng lễ cống Danh bệ hạ
rao truyền bốn biển, nước Rôma lừng lẫy tiếng
khen không xiết. Trên hoàng thượng ban hành
chỉ sắc, khắp như dân đều vâng giữ. Thật nhờ
ơn đức thánh Hoàng, nên khiến chư hầu khâm
phục.

DIOCLETIANO.

Ta ban khen cho quan lãnh binh đó. Tuy nhờ
binh tướng, song công lãnh binh là trọng. Vậy
mới gọi rằng tận trung báo quốc.

Còn trong xứ Rôma, dân sự ăn ở làm sao,
quan Thống chế hãy tàu trăm rõ.

QUAN THỐNG CHẾ.

Muôn tàu bệ hạ ! Nước Rôma bây giờ đều
dạng thái bình thanh trị : Sĩ, Nông, Công, Thương,
đều đó thấy đều an cư lạc nghiệp, song có một
đều hại lắm cho như dân, là kẻ theo đạo DATÔ ;
thật là kẻ nghịch thù trong nước đó : Kẻ hạ thần
hết kể phải bó tay, nhờ thánh thượng mưu sâu
định liệu ; chớ nếu đạo DATÔ thanh vượng, ắt
loạn li trong nước chẳng sai.

DIOCLETIANO.

Chúng nó coi lệnh trăm như không hay sao ? Có lẽ nào vì một đạo DATÔ mà làm cho mất oai quyền của trăm hết. Quan cai (Dạ). Hãy dàn một cơ binh rảo khắp trong thành ! bất kỳ nam, phụ, lão, ấu, có đạo DATÔ thì trăm đầu lập tức ; kẻ chứa người thì mắc tội liên can, còn ai điếm chỉ thì ta trọng thưởng.

(Quan cai và sáu lính ra)

—o—

HỒI THỨ HAI.

(Mấy người trước và một đứa trẻ nữ vào báo)

ĐỨA TRẺ NỮ.

Muôn tâu bệ hạ ! thái tử rất hiếm nghèo, xin bệ hạ định lẽ nào đặng cứu thái tử ! (Nó đi ra)

DIOCLETIANO.

Trời ôi ! tin buồn thảm ở đâu xảy đến, khiến trăm nay sầu não biết bao, bá quan ôi ! con một trăm rất yêu dấu, mới mắc chứng bệnh dị kỳ quá đổi. Hãy đem nó ra đây coi ra thể nào ?

(Linh khiêng ra)

QUAN THỨ 1.

Muôn tâu bệ hạ ! Nếu thái tử ngọc thể chẳng an, thì có ngự y điều trị, chắc sao cũng mau lành.

DIOCLETIANO.

Chẳng phải bình tầm thường ! vì đêm ngày
la lối, tru hét gớm ghê. Các danh y đều chạy và
đoán rằng cứu tử nhứt sanh. Bá quan ôi ! Có biết
phương chi mà cứu con trăm.

QUAN CAI 2.

Muôn tâu bệ hạ ! Vốn dói ăn rau, đau uống
thuốc, nếu thuốc phạm gian, không thể chữa, thì
xin thánh để đòi pháp sư hò hét coi ra làm sao.

DIOCLETIANO.

Bá quan tính thể nào thì tính, chớ trăm bây
giờ trí rối rắm như tơ vò.

QUAN 1.

Muôn tâu bệ hạ ! Xin truyền cho các sãi dâng
hương trong chùa bụt JUPITER đến tụng kinh,
nếu thật tà ma quỷ mị, ắt phải xuất ra mà chớ.

DIOCLETIANO.

Quân, dạy các sãi cùng pháp-sư đệ danh
trong nước, đến lập tức mà cứu thái-tử. Mời bá
quan đến hầu cùng đặng coi con trăm thể ngật
làm sao.

— 0 —

Thứ thứ mười ba.

(Con hoàng đế Diocletiano bị quỷ ám)

HỒI THỨ NHỨT.

(Con trai Diocletiano)

(Diocletiano. Các quan và vú nuôi con trai
Diocletia.)

DIOCLETIANO (*Lại gần bên con*)

Cha đây con ! hãy tỉnh dậy. Các quan đến viếng con, đây con !

BÁ QUAN.

Xin thái tử hãy nhìn hoàng thượng đây.
(*Thái tử la ó, chẳng biết ai hết*)

DIOCLETIANO.

Quân, kêu các sãi cùng pháp sư vào coi !
(*rồi lên ngồi trên ngai.*)

(*Pháp sư vào.*)

Bài thầy pháp chữa bệnh thái tử.

Thỉnh ông bụt cả tên đặt Du-banh, cai trị có danh cầm quyền ngục đất, cũng trong gia thất mời bụt Lu-tôn ở ngoài càn khôn giữ gìn hoả ngục, nội trong một phút, hãy đến tức thì, trị bệnh trẻ ni, cho mau lành đã, thanh long bạch mã, binh tướng sẵn sàng, xáp vào trận đàng theo lời ta chỉ, ở loài quỷ mị, các giống tà ma, nhưn danh bụt ta, đi ra cho kịp. — Xuất hà.

(*Các sãi vào hò hét không xong. — Một chút ở ngoài quỷ la lên rằng :*)

Mỗ nay xưng hiệu Tỳ-phe,

Bay làm chi đặng hãy về cho an.

Bay mà làm sự cho ngoan.

Thì vời thánh trẻ vội vàng sang đây.

Ây người tài phép dầy dầy,

Thì ta mới sợ hơn thầy pháp môn.

DIOCLETIANO.

Nào có ai biết Thánh trẻ ở đâu ?

QUI.

Vitô người ở cây sim,
Lâm sơn chốn ấy có chim phụng hoàng,
Syrô hiệu ấy tên là,
Thầy, vủ với chàng chốn ấy ngụ nương.

DIOCLETIANO.

Quan lãnh binh, hãy đem quân đi rước
thánh trẻ Vitô, về chữa bệnh đông cung cho kịp.

QUAN LÃNH BINH.

Dạ.

(Quan lãnh binh và hai lính đi ra biểu các
sãi đi về.)

THẦY SÃI LỚN.

Bụt ta không linh rồi ! Thôi đi, để ở đó mà
mang hại ! (Nói rồi xá vua và quan đi ra cách
xễn lễn)

(SẬP MÀN)

— — 0 — —

Thứ thứ mười bốn.

(Rừng dựa mé sông)

(Quan lãnh binh đi rước Vitô, Modesto và
Crescenxia về kinh đô)

— — 0 — —

HỒI THỨ NHỨT.

(Vitô, Modesto, Crescenxia ở trong rừng)

CRESCENZIA.

Chúng ta lấy làm có phước ở dựa mé sông này là nơi thanh tịnh an nhàn, lòng tri ta khỏi lo đến sự hèn mọn thế gian.

MODESTO.

Phải ! Thánh Gioan Baotixita thuở xưa ở trong rừng của ăn người là châu chấu mật ong, còn bây giờ ta là kẻ phạm hèn tội lỗi mà Đ C T. cho chim phụng hoàng đem lương thực cho ta dùng hằng ngày, Đ C T. thương ta là thế nào !

VITO.

Về phần thầy và vú thì chẳng nói làm chi, còn em là kẻ ngoại mà Đ C T. ban ơn cho biết Chúa và làm phép lạ nhiều người trở lại đạo nữa. Lạy Chúa ! Có một điều bây giờ con chịu chết vì Chúa thì mới rõ biết con yêu mến Chúa là dường nào.

MODESTO.

Em ôi ! Chết cách nào cũng vậy, miễn là ta vâng theo thánh ý Chúa thì mới đẹp lòng Người,

VITO.

Thưa thầy ! lúc này không biết vua còn bắt đạo thánh Chúa nữa chăng ?

MODESTO.

Nói sao cho xiết em ! Kẻ thì chịu dầu sôi mà bỏ mạng, người lại bị sự tử phân thân. Lớp thì chết rục trong tù, lớp lại bị gia hình trăm quyết. Ôi ! Thánh tử đạo càng ngày càng thêm làm cho sáng danh Chúa cùng lời lãi nước thiên dằng biết là bao nhiêu !

VITÔ.

Nghe thầy nói, lòng em nóng nẩy quá! chờ
chi em đặn phước tử vì đạo!

CRESCENXIA.

Vậy thời chúng ta về Rôma, quan sẽ bắt ta
đem nộp cho hoàng đế, thì chúng ta đặn phước
ấy chẳng sai.

MODESTÔ.

Không nên cậy sức mình thôi quá, hãy trông
cậy Chúa mà thôi.

VITÔ.

Thưa thầy! Quân lính nào kia cả?

MODESTO.

Em và bà Crescenxia, hãy bước trái vào trong
đi!

—O—

HỒI THỨ HAI.

(*Modesto, 1 quan lãnh binh và lính tìm kiếm Vitô.*)

(*Quan và lính vào*)

MODESTO.

Chào quan mới đến!

QUAN LÃNH BINH.

Chào thầy!

MODESTÔ.

Nhà tôi thiếu thốn, song xin quan vui lòng
tạm ngồi nghỉ chơn cùng giải khát.

QUAN LÃNH.

Ông già rất tử tế, chúng tôi cũng thương, chúng tôi đi việc cần cùng phải về gấp, chẳng nên chậm trễ lâu ngày sợ phạm lệnh bề trên.

MODESTÔ.

Các ông đi có việc chi, xin tỏ cho tôi hiểu một chút.

QUAN LÃNH.

Ông có hay biết có một con trẻ tên là Vitô, đã trốn vô rừng, mà không biết ở đây hay là ở lối nào, xin ông làm phước chỉ giùm cho chúng tôi rất cảm ơn ông. Vì công tử con vua bị tà, xin rước con trẻ Vitô là con quan lớn cựu Rôma, đặng về mà cứu thái tử, con trẻ ấy mới vào đạo tài phép và khôn ngoan lắm, nghe đồn cùng khắp xứ này.

MODESTÔ.

Hoàng đế bây giờ có phải là Dioclétianô lên trị vì thiên hạ chẳng ?

QUAN LÃNH.

Phải, bắt bớ kẻ có đạo như ông trước, bây giờ thái tử bị quỷ ám, rước phù pháp chữa mà không xong, nên mới sai chúng tôi vô đây tìm Vitô.

MODESTÔ.

Bà Crescenxia và Vitô ! vào đây hết, cho các quan nhìn con trẻ Vitô ! như phải ý Chúa thì hãy đi mà làm cho sáng danh Chúa.

QUAN LÃNH.

Phép triều đình phải vâng, chớ tôi cũng thương dằn nội lắm.

VITÔ.

Chào các ông, các ông đến đây có việc chi ?

QUAN LÃNH.

Cậu phải Vitô chẳng ?

VITÔ.

Phải.

QUAN LÃNH.

Chúng tôi không phải đi chơi, hoàng đế dạy
mời Cậu đến kinh đô.

VITÔ.

Vốn tôi là trẻ thơ sinh, việc chi mà đến triều
đình để vương ?

QUAN LÃNH.

Thánh đế hữu sự vô lường, có việc vô thường
nên đến cậy ông.

VITÔ.

Thật thân này hèn mặt chẳng trông ai mời.

MODESTÔ.

Xin quan tạm ngồi, Vitô ngồi đây em.

QUAN LÃNH.

Xin Cậu xét, lệnh thánh đế phải vâng, tôi
thấy Cậu cũng thương lắm.

Cũng hiểu Cậu có lòng trung trực nắm giữ
đạo ngay đã chịu nhiều nỗi đắng cay, tôi lấy làm
cảm cảnh lắm.

Thôi tôi xin kiếu, việc này là việc quốc gia
đại sự, chúng tôi phải trở về cho kịp không nên
đề chầy.

MODESTO.

Ớ Vitô! Linh hoàng để dạy em phải vàng mà đi, âu là thánh ý Chúa muốn cho ta được phần phước đời đời. — Xin hỏi các ông, ở rón ít ngày nữa rồi về kinh cũng đặng mà.

QUAN LÃNH.

Ớ ông, chúng tôi đi cũng đã lâu, nên phải về sợ trễ.

VITÔ.

Thưa thầy, em đi có một mình sao?

MODESTO.

Nay em đi, thầy ở lại làm chi.

CRESCENZIA.

Ta hãy đồng sanh đồng tử cùng nhau thì mới gặp nhau trên nước thiên đàng.

QUAN LÃNH.

Ta hãy sắp hàng đi về cho kíp.

(Ba thánh dạy lại từ giã Đ. Bà hát)

Bài hát từ giã Đ. Bà.

Ngày nay con đến, thánh Nữ khoan nhơn, xin nhớ đến con gìn giữ luôn luôn, hầu cho con khỏi sa chước quỷ ma, một lòng vững vàng dầu chết không rời. — Rày con yêu dấu nay đến từ giã Mẹ lành, lòng con phải vững trông cậy ơn Mẹ cho bền, dầu con đi đâu khắp chỗ dưới thế mặc lòng, thì Mẹ chẳng hề lìa bỏ chúng con phù hộ đến chết.

(SẬP MÀN)

Thứ thứ mười lăm.

(Quan lãnh binh đem ba thánh vào châu)

—O—

HỒI THỨ NHỨT.

Thánh trẻ Vitô chữa con vua.

QUAN LÃNH BINH.

Muôn tàu bệ hạ ! này là thánh trẻ, còn thấy người và vú nuôi người đây.

DIOCLETIANO.

Bấy lâu, trăm nghe thiên hạ đồn rao có một con trẻ tên là Vitô dạy dỗ người ta theo đạo Giêsu nhiều lắm, vậy có phải là nhà người chăng ?

(*Vitô dùng cách oai nghi và làm think.*)

QUAN CẬN THẦN 2.

Muôn tàu bệ hạ ! xin hãy hỏi thầy người thử.

DIOCLETIANO.

Tưởng có lẽ ông rõ việc này lắm, vậy ông biết Vitô dùng tài phép nào mà khuyên dỗ thiên hạ, ông hãy tâu cho trăm rõ.

MODESTO,

Tàu Đức bệ hạ xưa Đ C G. phán rằng : Bay hãy đi dạy các dân, rửa tội như danh Cha và Con và Thánh Thần.

Ai tin và chịu phép Rửa tội thìặng rồi, ai chẳng tin thì bị phạt đời đời. Ấy vậy chúng tôi đi giảng đạo Chúa cho các dân và làm phép Rửa tội.

DIOCLETIANO.

Phải, phải, ta cũng nghe, song bây giờ ta xin phép lạ chữa con ta mà thôi.

MODESTO.

Chúng tôi tài mọn sức yếu không làm phép lạ đặng, có một Chúa, nếu Chúa muốn dùng chúng tôi mà làm phép lạ thì đặng, vì đạo Đ C T. là đạo chánh.

DIOCLETIANO.

Nói vậy đạo бут thần là dối trá sao ?

MODESTO.

Phải, thật dối trá. Khi vua thấy phép lạ xin dừng cứng lòng, nếu cứng lòng ắt thua dân sự, chúng nó thấy, thì chắc chúng nó động lòng trở lại.

HOÀNG ĐẾ.

Lão này sao dám khinh khi ta. Thật vi lễ lắm.

QUAN 1.

Người phạm tội khi quân rõ ràng.

VITÔ.

Tàu bệ hạ, xin miễn chấp, người sốt mẩn Chúa nên cao rao mạnh mẽ rủ vấp lời nói, dung thứ cho người mới phải, nếu vua chấp thì vua giữ lễ nghi chẳng trọn.

HOÀNG ĐẾ.

Uả, thẳng nhỏ này bắt bạc lời trẫm.

QUAN 2.

Lẽ nào để một đứa tiểu nhi nói phạm đến thiên nhan.

HOÀNG ĐẾ.

Thiệt thằng này to gan lớn mật phải chơi, mầy biết trăm có phép chém mầy không ?

VITÔ.

Tôi biết lắm, hãy giết tôi thì làm phước cho tôi, trông về cùng Chúa tôi cho mau.

(*Quỉ ở trông la lên rằng :*)

« Ta nay chinh thật quỉ ma »

« Vitô sao có hại ta đời này »

« Ta đã ăn dật bấy chầy »

« Lại đến làm rầy hôi ồ ta sao ! »

DIOCLETIANO,

Đó, ma quỉ phá phách con trăm, trăm tướng Thần nào khuấy nó ! Ở Vitô, người có tài gì thì hãy đuổi quỉ, cứu con ta với.

VITÔ.

Vốn tôi là hèn mọn, tài gì mà đuổi quỉ đặng ?

DIOCLETIANO.

Nếu vậy thiên hạ đồn về nhà người là đều phi lý sao ?

VITÔ.

Đã có lời trong kinh thánh ; Chúa đã đuổi quỉ và chữa các thứ bệnh hoạn nếu Chúa muốn dùng tôi mà đuổi quỉ và chữa bệnh nào có khó gì.

QUAN CẬN THẦN 1.

Pháp sư lực lượng làm vậy trừ ma quỉ còn không chuyên mà nhà người thợ ấu sao dám xưng tài dường ấy ?

QUAN CẬN THẦN 2.

Có khi tiểu nhi này nói sảng hay sao, chớ ai mà tin được như vậy ?

(*Vitô làm thình*)

DIOCLETIANO.

Quân, hãy đem con ta ra đây mau, (*đem rồi, vua lại gần*) Cha đây con !

Trời ôi ! con tôi gần tắt hơi rồi ! Ó Vitô ! xin làm ơn cứu giùm con trăm mau mau, tội nghiệp quá !

VITÔ.

Tâu Đức bệ hạ ! hãy an lòng ; để tôi cầu nguyện cho, thì thái tử sẽ lành đã chẳng sai.

(*Vitô đưa tay trên đầu thái tử*)

« Ó Satan cùng các quỷ dữ ! nhen danh Đ C G. Kirixitô, tao khiến bay phải ra khỏi trẻ này cho kíp. »

(*Thái tử đứng dậy dụi mắt hỏi rằng :*)

Thưa Cha ! Người ta làm gì ở đây đông vậy ?

DIOCLETIANO.

Con trăm hết bệnh rồi !

CÁC QUAN.

Thiệt thái tử lành đã.

DIOCLETIANO.

Thôi hãy dắt nó ngoài chơi đi.

VÚ NUÔI.

Thái-tử chào Hoàng Thượng, bá quan cùng
ân nhân thái tử đây !

(Thái tử và vú nuôi đi vào.)

—o—

HỒI THỨ HAI.

(Mấy người trước, trừ thái tử và vú nuôi.)

CIOCLETIANO.

Thiên hạ đồn quả y như vậy ! Trăm ban khen
cho nhà ngươi, ó Vitô !

QUAN CẬN THẦN 1.

Thiệt cho là giỏi ! chúng tôi không khi nào
thấy phép lạ gì linh thánh mau thể ấy bao giờ.

DIOCLETIANO.

Ó Vitô ! hãy nghe lời trăm ! Trăm thấy ngươi
nho mà có tài trăm muốn cầm ngươi lại trong
trào. Trăm sẽ ban quờn chức, vàng bạc cho ngươi
hưởng trọn đời ! Ngươi có chịu chẳng ?

VITÔ.

Tàu Đức bệ hạ ! của cải thế gian chóng qua
chóng mất, khác nào hoa kia sớm nở ra, tối lại
tàn đi cho nên tôi không muốn không ham đâu.

DIOCLETIANO.

Sao lại chóng mất ! vì trăm sẽ phong ngươi
làm quan cai trị gần nửa phần thiên hạ trong
nước Rôma này, bá quan có đành vậy chẳng ?

CÁC QUAN.

Chúng tôi đều xin vâng hết thấy.

VITÔ.

Chúa cứu thế đã phán « Mọi sự thế gian là của phù vân. Chúa lại dạy tỏ tường hơn nữa : Dầu dặng lời lãi cả và thế gian, mà mất linh hồn nào dặng ích gì ! Lẽ nào tôi đại liều mất linh hồn vì sự vui vẻ một phút dưới thế gian này sao. »

DIOCLETIANO.

Mi là đồ đại !

VITÔ.

Phải ! nhờ cái đại này mà dặng lên nước thiên đàng.

MODESTO.

Chúng tôi thà khó khăn đời này, trông cậy phần phước thanh nhàn đời sau, vì có lời Chúa phán rằng : « Con Camelô chun qua lỗ cống còn dễ hơn là người giàu có vào nước thiên đàng ». »

DIOCLETIANO.

Mi muốn ta dạy trăm quyết mi tức thì chẳng ? Ta thấy mi làm ơn cho con ta, ta muốn phong quờn tước cho mi, mi lại buông lời thề ấy. Mi chẳng biết ta đã cấm đạo Datô, sao mi dám xưng trước mặt ta luôn làm vậy.

VITÔ.

Tôi có sợ hình khổ đâu mà bệ hạ phải hăm dọa cho thất công ! Chúng tôi là kẻ có đạo Thiên Chúa, nên phải cao rao Chúa tôi, vì Đ C G. phán rằng : « Bay xưng Tao ra trước mặt thiên hạ, đến ngày công phán thì Tao sẽ xưng bay ra trước mặt Cha Tao, tôi nói thật cùng vua, quan, vua quan

khinh dễ Người bày giờ, đến ngày công phán,
Người sẽ đoán phạt vua quan cách công thẳng
mà chớ !

DIOCLETIANO.

Nó nói phạm thượng quá chừng !

QUAN CẬN THẦN 1.

Người mê muội rồi sao, nên nói cái gì lạ vậy ?

CRESCENXIA.

Đ C G. phán tỏ tường : « Ngày sau, Con Người
ngự bên hữu Đ C T. phép tắc vô cùng, sẽ ngự
xuống trên mây mà phán xét thiên hạ, vua quan
không lẽ khỏi đặng ».

DIOCLETIANO.

Uả lạ này ! thân đờn bà sao lại dám nói trả
treo dường ấy ?

CRESCENXIA.

Phải ! Tôi là phận hèn phụ nữ, song chẳng vì
lẽ ấy mà buộc tôi không xưng tụng Chúa tôi.

DIOCLETIANO.

Trẫm chịu đà không nổi ! Quân ! (dạ) Hãy
đem chúng nó cầm vào ngục tối, đừng cho ăn
uống chi hết. Hãy đóng ầm trẫm ngoài cửa, còn
một tên quân phải ở trong canh giữ kéo chúng
nó dùng phép phù thủy mà thoát đi chẳng !

(SẬP MÀN)

Thứ thứ mười sáu.

(Vitò, Modesto, và Crescenxia ở trong tù và một quân canh)

— o —

HỒI THỨ NHỨT.

(Đức Chúa Giêsu hiện đến viếng Vitò)

MODESTO.

Sự ước mơ của chúng ta nay đã phỉ nguyện.

CRESCENXIA.

Tuy ta ở trong chốn lao tù này mà trọn đời
tôi chưa thấy khi nào vui vẻ bằng lúc này.

VITÒ.

Thật sự chịu lao khổ vì Chúa thì ngon ngọt
dịu dàng là dường nào !

MODESTO.

Ta phải cảm tạ ơn Chúa và xin Chúa giúp
sức cho ta giữ lòng trung nghĩa cùng Chúa đến
cùng.

CRESCENXIA.

Lời Chúa phán xưa rất thật. « Linh hồn thì
chóng vánh, còn xác thịt thì yếu đuối » Không
biết sau đây vua quan tra khảo ta chịu nổi chăng ?

MODESTO.

Ta phải trông cậy Chúa mà thôi, còn sự sau
thì để cho Cha cả lo cho ta mà chớ.

VITÒ.

Lạy Chúa, Chúa biết chúng tôi da non thịt
yếu, song xin Chúa ban ơn cho chúng tôi, thà
chết chẳng thà bỏ đạo.

QUÂN CANH.

Nín đi ! nhìn đôi gần chết còn nhóp nhép miệng nữa !

CRESCENZIA.

Dầu chết đi nữa, chúng ta cũng cứ ngợi khen Chúa luôn.

MODESTO.

Ta hãy rập cùng nhau mà tán tạ lòng lành Chúa !

(Đoạn ba người hát một bài.)

Nầy Cha yêu dấu — lòng con kính mến —
Giêsu thiên Chúa — nay con ước ao khẩn xin —
ban ơn lên thiên đàng — giờ nào tới phiên con ?
— hân gần Chúa yêu đang — lòng con thương
mến quá trí. Mừng vui thấy Chúa vui vẻ mọi
đàng.

QUÂN CANH.

Sao có nói hoài ! ai nghe chúng bay đâu mà
ca hát um sùm vậy ?

CRESCENZIA.

Đ C T. ở khắp mọi nơi, Người nghe chúng ta
rõ lắm chớ ?

QUÂN CANH.

Vậy sao Chúa bay chẳng giỏi cứu bay đi ?

VITÔ.

Nếu Người muốn thì sao chẳng được ? Lạy
Chúa ! vì bằng Chúa muốn xin Chúa cứu chúng
tôi khỏi chốn lao tù này, như xưa Chúa đã cứu
ba thánh trẻ khỏi bị chết thiêu. (Thiên thần hát
một bài.)

Bài hát này thiên thần hát trước khi Đ C G. hiện ra cho ba thánh trong tù.

Theo giọng (Marehe pontificale.)

Kính mừng một Chúa ba ngôi chí thánh, thật mầu nhiệm oai nghi vang hiển vô song, sinh dựng trời đất núi non sông biển — ta biết ơn Chúa thương ta vô cùng.

SOLO : Người đặng khỏi phép quỷ ma địa hình, bởi danh một Chúa ba ngôi đoái thương — ban cho người khỏi tội tổ tông đã truyền, hãy bền vững trông Chúa đem thẳng về thiên đàng.

(Nghe vẳng vẳng tiếng Thiên thần hát, kẻ Đ C G. hiện ra, và Thiên thần, ba người thấy bèn quì gối xuống, còn tên quân canh thì té nằm dưới đất.)

Đức Chúa Giêsu.

Ơ Vitô ! Con chớ lo lắng làm chi thái quá, vì có Cha hằng ở cùng con mà phù hộ con. Con ôi ! hãy vững vàng mạnh sức, cam lòng chịu khó vì Cha cho đến cùng, hầu sau đặng hưởng phước trên nước thiên đàng, Cha sẵn sẵn cho con. — *Hết thấy* : Dạ, chúng con hết lòng cảm đội ơn Chúa !

(Chúa hiện ra rồi thì ba thánh hát 1 bài.)

BÀI HÁT.

1° Couplet.

Này chúng con cảm ơn Chúa, khắng hiện xuống trong tù — Mà ủi an lại thêm sức cho con bền lòng. Hầu cho con đặng chịu chết theo ý Chúa mọi đàng; dầu thể nào Chúa cũng lo cho chúng con.

Refrains.

Ở anh em, ở nơi khách đày này gặp nhiều
đều gian nan tân khổ, lòng mong mỗi ước trông
lên nơi muôn phước, lạy Chúa cả, xin thương
con đem về trời lên gặp Chúa, mừng cây trông
ngợi khen Chúa muôn muôn đời.

2° Couplet.

Kìa quê hương Chúa dành để nơi muôn
phước trên trời, lòng cây trông Chúa thương xót
con phận hèn, phù hộ con thẳng chước quý khi
còn sống đời này, sau hiệp vầy nơi cõi thọ gặp
Chúa luôn. *lặp lại : refrains.*

(Ba người dứt xiềng. Đ C G. biến. Quân canh
tĩnh dậy, đứng ngó giáo giác rồi chạy đi bảo Dioc-
letiano).

(SẬP MÀN)

— - 0 — —

Thứ thứ mười bảy.

(Vitò, Modesto, Crescenxia chịu tử hình.)

HỒI THỨ NHỨT.

(Ở trong đền vua)

(Diocletiano, 6 quan, và lính, Vitò, Modesto,
Crescenxia.)

DIOCLETIANO.

Trăm tướng ba tên tội nhor phải chết rục
trong tù mà chó !

QUAN CẬN THẦN 1.

Muôn tàu bệ hạ ! lính bệ hạ rất trung tín và không lẽ dễ kẻ khi quân loạn thần...

QUÂN CANH. (*Chạy vào báo*)

Muôn tàu bệ hạ ! có tai nạn lớn lắm, ắt khốn khó cho dân trong thành hết thấy !

DIOCLETIANO.

Việc chi thì tàu cho trầm rõ, cái gì mà sợ?

QUÂN CANH.

Muôn tàu bệ hạ ! tên lính đương canh bỗng dâu có hào quang chiếu sáng trong cả và ngực, nghe tiếng đồn hát êm ái dịu dàng, một lát có ông bời trời hiện ra oai nghi sáng láng an ủi tội nhor cách hiền lành quá, còn xiềng toả tự nhiên đều đứt hết.

DIOCLETIANO.

Có lẽ nào vậy ! Quân, hãy dắt chúng nó ra trước đây coi !

LÍNH.

Dạ,

HỒI THỨ HAI.

(*Mấy người trước, kể lính dắt Vilo, Modesto và Crescenxia ra*)

DIOLETIANO.

Chúng bay dùng phép thuật gì mà làm cho náo động nhor dân ?

(*Ba người làm thỉnh*)

Ta hỏi sao chẳng trả lời ! chúng bay tưởng đến bực ta phải chẳng ?

VITÔ.

Chúng ta tưởng đến mũ triều của Đ C T. dành
đề cho ta trên nước thiên đàng.

DIOCLETIANO.

Thiên đàng cái gì ! Ta dạy dẫn bay ra pháp
trường bây giờ.

VITÔ.

Vua hãy dạy đi cho kịp, chúng tôi nóng nẩy
ước trông quá. (*Nói với Modesto, và Crescenxia*)
Ờ Thầy và vú, chớ sợ ! hãy bền lòng chịu đau
đón một lúc, hầu sau dặng sống vô cùng.

DIOCLETIANO.

Ờ lão này, hãy nghe lời trăm mà lạy bụt,
trăm sẽ tha người khỏi chết.

MODESTO.

Vua chẳng biết nhuốc nha hay sao, còn phô
trưng bụt thần nữa. Vua chẳng hay, phép lạ của
Đ C T. mới làm mà cứu chúng ta sao ? Lẽ nào ta
trở lòng nghịch cùng Người mà thờ lạy bụt thần
nhờ nhóp làm vậy ?

DIOCLETIANO.

Sao người dám khinh dễ bụt thần là đấng cao
cả trong nước Rôma này ? muốn vậy thì cho vậy,
Quân, dẫn chúng nó đem bỏ vào vạc dầu sôi lập
tức.

(*bốn lính dẫn ba người ra.*)

HỒI THỨ BA.

(*Vua và mấy quan mà thôi.*)

QUAN CẬN THẦN 1.

Dầu chúng nó mình đồng xương sắt cũng phải tan ra trong một nháy mắt mà chớ.

DIOCLETIANO.

Phen này Chúa nó giỏi thì cứu nó đi.

QUAN 2.

Bầm nó chạy đằng trời cũng không khỏi chết.

QUAN 1.

Bộ nó làm phép phù pháp gì đó nên thiên hạ theo đạo Giêsu vô số.

QUAN 2.

Ấu là nó có thuốc mê, làm cho nhiều kẻ mê theo đạo Giêsu chẳng ?

VUA.

Không lý, nếu quả y như vậy thì nội trào đình theo đạo ấy hết còn gì ?

QUAN 1.

Xin hoàng thượng miễn chấp ước như nó có giỏi thì dân ngu sần dã thú quê mà thôi, chớ trào đình ta thượng trí lẽ nào bỏ bụt thần mà theo đạo Giêsu ?

VUA.

Mà cũng khá khen tài đuôi quỉ rất hay, một giây phút tháo lui võ chạy, cũng nhờ nó mà chớ.

LÍNH BÁO.

Muôn tâu bệ hạ, có tên lính vào báo rằng :

Tội nhờn nhẩy vào vạc dầu sôi, mà không thấy chúng nó đau đớn chỉ hết, lại ca hát và nhạo cười bệ hạ nữa.

VUA.

Quân khốn kiếp ! nó làm phép gì mà ta hiểu chẳng đặng. (*suỵ*) bây giờ tài phép chúng nó làm sao cho khỏi miệng sư tử với ta ?

QUÂN.

Thả sư tử đặng xé thây tội nhờn đi cho kịp.

QUAN KIA.

Sẵn thú dữ thêm thịt bây giờ, thế nào chúng nó cũng phải chết chẳng sai.

QUAN LÃNH.

Họ mới chở hai con sư tử bên Africa về tháng trước này, cặp sư tử ấy dữ tợn lắm.

VUA.

Lẽ nào ta chịu thua quân này như thế này, không xuôi ta tìm thế khác, ta làm sao cho chúng nó mặt kiếp mới thôi.

QUAN KIA.

Dân thiệt là thiếu trí, làm đi gì mà cự thánh để cho nổi ?

QUAN LÃNH.

Dùng nạng chống trời sao đặng, chúng nó sẽ hàng đầu bây giờ, xin thánh đế hãy yên lòng.

MỘT ĐỘI TRỞ LẠI BÁO.

Muôn tâu bệ hạ ! sư tử gặm hết góm ghê, không biết làm sao, nó lại gặm ba tên tội nhờn như con chiên hiền lành...

DIOCLETIANO.

Thôi nín ! Trẫm không thể chịu dặng nữa. Quân, hãy dẫn trói chúng nó vào ba cây cột lớn trước đền trẫm, trẫm sẽ ngự ra coi xử chúng nó ! Chúng nó giỏi làm phép gì trước mặt trẫm cho biết !

(SẬP MÀN)

— o —

Thứ thứ mười tám và mười chín.

Trước rideau.

— o —

HỘI THỨ NHỨT.

(6 người đi đường và một người còn trẻ 17 tuổi và một đứa con nít nhỏ 10 tuổi, trước rạp.)

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 1.

Thật là một sự lạ lùng quá trí ! Ba người đó lấy dầu gì trên trán, dưới ngực và hai bên vai rồi nhẩy vào vạc dầu coi như không !

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 2.

Phải chơi sao ! chì mà nấu ra lỏng, sôi lên như biển lửa, thiệt không hiểu làm sao mà họ không bị phỏng mình một chút, lại khen tấm mát nữa chớ.

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 3.

Có một điều càng lạ lắm ! đứa trẻ sao diện mạo lại ra xinh đẹp khác thường hơn hồi trước nữa.

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 4.

Con sư tử mấy anh thấy không ? Thiên hạ cả ngàn nghe nó rống thấy đều kinh khủng. Tôi tưởng đã rồi đời ba người đó ; không biết làm sao nó chạy lại quì gối dưới chơn ba người coi hiền lành quá chừng !

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 1.

Chắc là có ai khuất mặt phù hộ 3 người đó chẳng sai !

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 2.

Phải đa anh ! tôi có nghe họ hát mừng rằng : « Đội ơn Thiên Chúa Ba Ngôi ! Cứu tôi đặng khỏi dầu sôi thú rừng ». Tưởng là Chúa Trời gìn giữ họ chẳng sai.

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 3.

Vậy thôi ta bắt chước ba người đó, theo đạo, thì mình cũng sẽ đặng Chúa trời phù hộ như họ vậy !

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 4.

À phải !

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 5.

Thôi đi mấy anh ! vô đây coi vua xử ba người làm sao, đặng chúng ta cũng xin theo đạo với.

(5 người vào còn lại ông già, 1 người trai 17 tuổi và đứa trẻ 10 tuổi ở ngoài).

ÔNG GIÀ. (*Nắm tay đứa con nít 10 tuổi*)

Thấy người ta ăn khoai vác mai mà chạy ! chạy đâu ? chạy đi chết chớ chạy đâu ! Sống ở đời chẳng sướng, liều mạng làm chi, đồ khỏi mấy người này lát nữa sẽ bị vua giết cho mà coi.

NGƯỜI TRAI 17 TUỔI.

Phải đa ông à ! còn trẻ tuổi như tôi đây nếu theo đạo DATÔ thì chết uổng lắm!

ÔNG GIÀ. (Nói với con)

Nghe không con ! con đừng có bắt chước người ta ! (Nói với người trai) Bộ khi ông già, bà già em cũng thờ phượng bụt thần nhà nước chớ?

NGƯỜI TRAI 17 TUỔI.

Phải ! người khâm sùng lắm ; song tôi giữ đạo tự nhiên mà thôi, không theo đạo nào hết !

ÔNG GIÀ.

Em nói cũng có lý ; thôi mình cũng đi coi chơi em.

—o—

Thứ thứ mười chín.

(Ba thánh tử vì đạo trước đền vua)

—o—

HỒI THỨ NHỨT.

(Diocletano, 6 Quan, Linh, 3 Thánh 8 người đi đường.)

« Ba thánh bị trời vò ba cột » « Diocletiano ngự ra. »

DIOCLETIANO.

Đó, bây giờ Chúa Trời tài phép gì đâu, sao chang cứu bay đi ?

VITÔ.

Lạy Chúa, xin Chúa nhơn từ tha tội cho vua quan vì những kẻ ấy chẳng biết Chúa là ai.

DIOCLETIANO.

Thiệt rõ ràng bay dùng tà thuật mà quên dụ lòng dân, sao không giỏi làm nữa đi, đừng nhảy xuống la coi ?

MODESTO.

Ớ vua độc dữ ! mắt vua chẳng thấy, tai vua không nghe sao ? Có lẽ nào ta là kẻ phạm bèn mà biết làm phép lạ đường ấy ! sự kiêu ngạo vua làm cho vua ra mù quáng, chẳng tin phép lạ Đ C T.

DIOCLETIANO.

Đến đôi này mà còn dám khinh dễ ta ! Quân, đánh chúng nó.

VITÔ.

Lạy Chúa, xin Chúa đề cho chúng tôi chịu đau đớn vì Chúa một chút.

(Quân đánh Vitô, Modesto và Crescenxia.)

DIOCLETIANO.

Bay đã dập xương nát thịt rồi, thôi hãy vâng lệnh trăm mà lạy bụt đi, thì trăm sẽ cho về bằng an và trọng thưởng.

VITÔ.

Ớ vua hung ác, mặt mũi nào mà biểu ta lạy bụt ? Vua thua loài thú rừng vì nó nhìn biết Đ C T. chẳng hại đến chúng tôi, còn vua là người ta, mà lòng muông dạ thú, hăm hăm muốn giết chiêm lành.....

DIOCLETIANO.

Nín ! Ớ kẻ nghịch thù Datô, ta thề giết cho được ta mới nghe.

VITÔ.

Ớ Vua, ta chẳng biết giận vua chút nào. Ta tha lỗi cho vua vì Đ C G. phán rằng : « Bay phải thương kẻ nghịch bay và làm ơn cho kẻ làm khốn bay. »

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 1.

Cha ! đạo nào dạy tha kẻ nghịch thù muốn giết mình vậy ? Muôn tâu bệ hạ, tôi xin theo đạo !

(Nói rồi qua đứng gần Vitô)

NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG 2.

Thiệt có một đạo rất chầu mà thôi ! Tôi cũng theo đạo. (Qua bên Vitô)

DIOCLETIANO.

Ớ dân khốn kiếp ! bay bắt chước tên tiểu tử đó sao ?

VITÔ.

Ớ anh em, đạo chúng tôi giữ đây là đạo Đ C G. Chính mình Người mới hiện ra trong tù và an ủi chúng tôi hãy cam lòng chịu chết vì Người, thì Người sẽ ban mũ triều thiên trên nước thiên đàng.

DIOCLETIANO.

Nếu bay nghe nó, ta dạy đánh bay chết cho bay coi !

MODESTÔ.

Anh em chớ sợ làm chi ! có chữ rằng « sanh ký tử qui » nghĩa là sống gởi thác về, chờ khi chết rồi mới về nơi quê thật. Ớ anh em, quê ta ở đâu ? Hãy ngửa mặt lên xem nước thiên đàng là chính quê của ta mà chớ !

3 NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG : 3, 4, 5.

Chúng tôi xin theo đạo Đ C G. (*Nói rồi qua bên phía Vitò.*)

DIOCLETIANO,

Ớ dân phản thần, uổng cho bay là người có trí khôn mà nghe lời đũa đại. Ta cũng sẽ dạy giết bay đi !

5 NGƯỜI ĐI ĐƯỜNG : 1, 2, 3, 4, 5.

Chúng tôi không sợ vua ! Sớm muộn gì cũng chết một lần, chết bây giờ đăng lên nước thiên đàng.

VITÒ.

Ớ vua, ta thương xót linh hồn vua lắm ! hãy hồi tâm ăn năn trở lại đạo thánh Đ C T., thì Chúa cũng thứ tha cho vua.

DIOCLETIANO.

Ta chẳng thêm tin ! bay tin thì trời kệ bay !

CRESCENZIA.

Ta sợ cho vua ngày sau phải trầm luân đời đời trong hoả ngục và chịu hình khổ cùng các bụt thần nhà nước.

Ớ vua dữ tợn, lòng vua chai đá là thế nào ?

ĐỨA TRẺ 10 TUỔI (*nói với cha nó.*)

Thưa cha, con cũng theo đạo nữa !

(*Nói rồi gõ tay cha nó đi qua đứng bên Vitò*)

ÔNG GIÀ.

Trời ôi ! coi con tôi làm gì vậy ?

DIOCLETIANO.

Uả đứa nhỏ này nữa ! ta dạy đánh mi chết bây giờ !

NGƯỜI TRAI 17 TUỔI.

Coi thằng nhỏ dại dột quá bắt chước người ta theo đạo DATÔ làm chi đó ?

(Nói với ông già) Ông không bắt nó lại, để Hoàng thượng giết nó cho mà coi !

ÔNG GIÀ (khóc !)

Con ôi ! con ôi !

VITÔ.

Ớ em, Đ C G. thương trẻ thơ lắm, đừng sợ làm chi.

MODESTÔ.

Ớ muôn vàn người ngoại, hãy mở mắt ra xem trẻ này ! nó biết đi gì mà muốn theo đạo thánh Đ C T. ? Chẳng phải là ơn lạ Đ C T. ban cho nó sao ?

DIOCLETIANO.

Chúng nó đã quá rồi ! Ta chịu không đặng nữa. Quân, đánh chúng nó cho đến chết mới thôi. (Quan đưa cây lên, trời chớp sấm sét, quan sợ bỏ cây.)

CÁC SÃI (Ở ngoài chạy vào)

Muôn tàu bệ hạ, chắc chết thiên hạ hết thảy. Không biết sao trời đánh các tượng bụt bể nát, chùa miếu đều sập hết.....

DIOCLETIANO.

Các quan, chạy cho mau ! ở đó vong mạng bây giờ ! Chúng ta phải chịu thua đạo Giêsu rồi ! (Các sãi, vua, quan, lính, ông già và thằng trai 17 tuổi chạy mất.)

HỒI THỨ HAI.

(Cũng tại chỗ đó)

(Thiên thần hiện ra mở trời Vilô, Modesto và Crescenxia.)

(BA THÁNH HÁT MỘT BÀI)

VITÔ. (Đứng nói)

Ớ các giáo hữu, hãy cảm tạ đội ơn Chúa hết lòng vì khấng ban ơn cho anh em hết làm tôi tá ma quỷ bụt thần, mà trở lại làm con Đ C T.

Ớ anh em, quờn chức làm con Chúa rất sang trọng vinh hiển là thế nào ! Anh em đừng thông phần phước thiên đàng cùng các thánh Nam Nữ, lại làm bạn với các thánh Thiên thần. Anh em cũng đừng một Mẹ rất nhơn lành là Rất thánh Đ Bà Maria, xưa Đ C G. đã trời lại cho chúng ta, trên núi Calavariô.

Ớ anh em ! Thuyền anh em đi giữa biển hiềm thế gian, sao cho khỏi cơn dòng tố bão bùng, tà ma, thịt mình, thế tục ? anh em ôi ! vì bằng ngày sau rủi có sa ngã, dầu thế nào đi nữa, hãy ngửa mặt lên trời và trông cậy Đức Mẹ ; người sẽ cứu anh em, thì anh em sẽ đừng bằng an mà chớ ! lại hãy nhớ kêu chúng tôi, thì chúng tôi sẽ phù hộ anh em cách riêng.

(Đ C Giêsu hiện ra phán cùng ba thánh.)

Ớ chúng con, Cha nhậm lời chúng con, Cha sẽ làm theo lời chúng con mơ ước nài xin. Bởi vì chúng con chiến trận mạnh mẽ vì Cha, chúng

con lấy lòng gan dạ vững vàng mà chịu nhiều
đều tân khổ hãy lên nơi thanh nhàn vui vẻ mà
lãnh mũ triều thiên khởi hoàn thắng trận, hãy
lên mà hưởng phước đời đời. Cha sẵn sẵn cho
chúng con trên nước thiên đàng. Ở chúng con,
chúng con hãy dọn mình mà về cùng Cha.

VITÒ, MODÉSTO, CRESCENZIA. (*quí gối chấp tay
ngó lên trời.*)

Lạy Chúa, việc Chúa dạy các con đã làm
huờn tất ! Xin Chúa nhơn từ cắt dây tở Chúa đi !

Lạy Đức Bà Maria ! chúng tôi phú linh hồn
và xác chúng tôi trong tay Đức Mẹ !

Ở Giêsu ! Maria ! Giuse !

(SẬP MÀN)

—o—

(*Đoạn hát chung một bài.*)

Xin Chúa Ba Ngôi, xin thương hãy đem tôi
về trời — lòng mơ ước nước thiên đàng — dám
xin Chúa cả nhậm lời cầu — giúp con tới nơi
muôn phước — mường nghe trong đám mây sáng
— Chúa phán nhậm lời nguyện cầu khẩn xin —
kìa Vitò hãy đến cùng Chúa Cha đã nhậm lời con
xin — này phú hồn xác trong tay Chúa lên chốn
vĩnh an chẳng cùng.

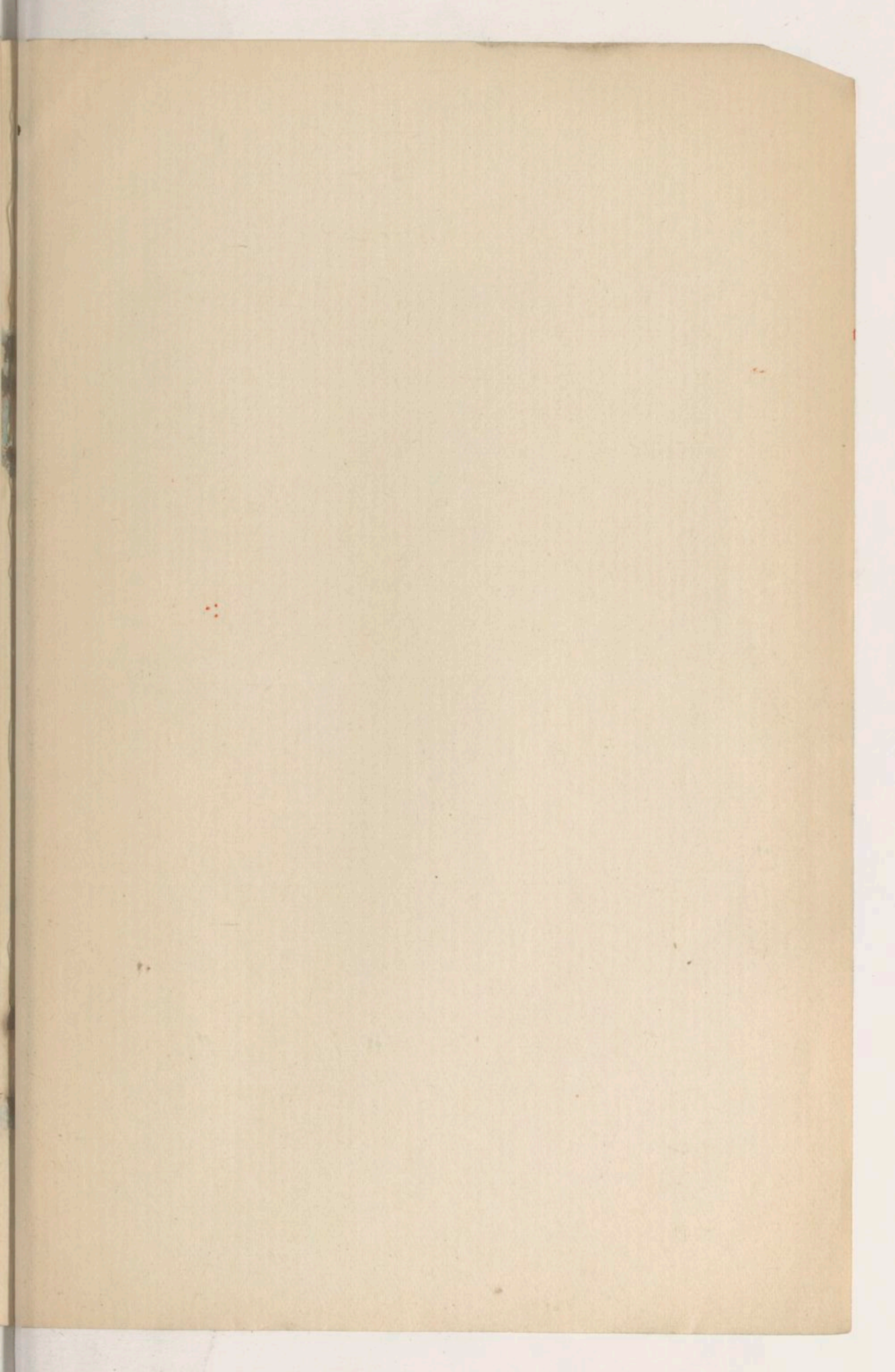

APOTHÉOSE.

Thấy thiên đàng có hình Chúa ba ngôi và Đ. Bà rõ ràng thánh trẻ Vitô... Ông thánh Modesto bà thánh Crescenxia và mấy người mới trở lại đạo lên thiên đàng Đ C G. đội mũ triều thiên cho thánh trẻ Vitô.

Lúc khởi hoàn ấy có hát vài bài Latinh. Sau hết nhạc khởi hoàn.

CHUNG.

APOTHEOSE

Tổng thần đang có hình Gấu ba đầu và 12.
Đã trở sang phía trẻ Nữ. Ông thần Medusa
đã biến Cressida và mấy người mới trở lại
đạo lên phía đảng B C G. để mà tôn thờ cho
thành trẻ Nữ.

Lúc khởi cơn ấy có hát chi bài Lành. Sau
đó nọc khởi họa.

CHUNG

